

MASTEROPPGAVE

Tittel – Hvordan samarbeider tjenester om ungdommer som faller fra videregående skole?

How do the support system practise collaboration with youths who drops out of high school?

Ditt navn Charlotte Bystrøm

Dato 02.05.2019

Studienavn - HSTFS40512 Masterstudium i tverrfaglig samarbeid i helse- og sosialsektoren

Avdelingsnavn – avdeling for helse- og sosialfag

FORORD

ENDELIG! I dag er det 23 dager til termin til mitt andre barn, og jeg er nå klar for at hun skal kunne komme. Det har vært mye hard jobbing de siste månedene. Det å skrive en masteroppgave når man har en 1,5 åring og er gravid/høygravid er var kanskje ikke min beste ide, men jeg har klart det.

Tusen takk til min snille, fantastiske og hjelpsomme mann. Samtidig som du har pusset opp huset og jobbet med vårt helt nye hus som har byggestart denne måneden, har du gjort alt av husarbeidet og tatt deg av det meste med vår datter. Du har gjort alt hjemme slik at jeg kunne fokusere på min graviditet og skrive masteroppgave. Du er en super pappa og fantastisk ektemann, jeg hadde aldri klart dette uten din støtte.

Min arbeidsgiver – Eidsberg kommune ved Rita og Marina som har gitt meg rom og støtte til å gjennomføre dette. Og Rita som har oppmuntret meg til dette!

Min veileder Ragnhild Fugletveit, jeg hadde aldri klart dette uten deg! Du har alltid vært tilgjengelig, du har svart meg på mail innen 30 minutter uansett hvilken dag det var eller hvilken tid på døgnet det har vært. Du har alltid tid til å snakke med meg og har gitt meg gode råd og veiledninger hele tiden.

Når jeg startet på denne utdanningen var det etter oppmuntring fra min mamma, hun er mitt største forbilde og min klippe. Dessverre tapte hun kampen mot kreften rett før jeg leverte denne oppgaven. Så denne oppgaven er for deg mamma!

Nå er jeg klar for å nyte min svangerskapspermisjon!

Mai 2019

Charlotte Bystrøm

Innholdsfortegnelse

FORORD	2
Innholdsfortegnelse	3
Sammendrag	6
Abstract	7
Kapittel 1 – Innledning.....	8
Innledning	8
Kunnskapsstatus	9
Tverrfagligsamarbeid	10
Problemstilling	10
Avgrensning	11
Oppgavens oppbygning.....	12
Kapittel 2 - Teori	13
Innledning	13
Tverrfaglig samarbeid.....	13
Hva handler samarbeid om?	13
Kompleksiteten i tverrfagligsamarbeid	14
Forutsetninger for å lykkes med tverrfaglig samarbeid.....	15
Jurisdiksjon.....	17
Innledning	17
Jurisdiksjonelle konflikter	17
Kapittel 3 - Metode	20
Innledning	20
Kvalitativ tilnærming	20
Casestudie	21
Utvalg av case	21
Valg av innsamlingsmetode	22
Individuelle åpne intervjuer.....	22
Utvalg av informanter	23
Intervjuguide	24
Erfaringer med intervjuguiden	24
Gjennomføring av intervjuene	25
Transkribering.....	26

Analyse av data	26
Etikk	28
Min forståelse	29
Validitet og reliabilitet	29
Kapittel 4 Samarbeidet mellom tjenestene	31
Innledning	31
Hvem er brukergruppen?	31
Hva er et godt tverrfaglig samarbeid rettet mot ungdom som faller ut av videregående skole?	31
Hva er godt tverrfaglig samarbeid?	32
Spille hverandre gode.....	32
«Å møtes der ungdommen er».....	34
Individuell plan	35
Trekantsamtale	36
Oppsummering	36
Kapittel 5 - utfordringer i samarbeidet.....	38
Innledning	38
Taushetsplikt til besvær	38
Ressurser.....	40
Kommunikasjon	41
Ønske om større fagmiljø/team	42
Oppsummering	43
Kapittel 6 - samarbeid mellom tjenestene – på systemnivå	45
Innledning	45
Fylkeskommunen og NAV	45
Frivillig sektor og kommune.....	46
Oppsummering	47
Kapittel 7 - Drøfting av funn	48
Innledning	48
Tillit.....	48
Kommunikasjon	50
Jurisdiksjon	50
Oppsummering	51
Kapittel 8 - Oppsummerende drøfting.....	53
Refleksjoner rundt studien.....	56
Svarer undersøkelsen på problemstillingen?	56
Litteraturliste	58
Bakgrunn og formål	64
Hva innebærer deltakelse i studien?	64

Vedlegg:

- Vedlegg 1: Intervjuguide
- Vedlegg 2: Informasjonsskriv og samtykkeerklæring
- Vedlegg 3: Godkjenning av NSD

Sammendrag

Denne undersøkelsen har forsøkt å svare på problemstillingen: *Hvilke faktorer fremmer og hemmer tverrfaglig samarbeid i oppfølging av ungdom som faller fra videregående skole?*

Bakgrunnen for valget av tema handler om å forstå hvordan hjelpeapparatet forstår og praktiserer tverrfaglig samarbeid som en type samarbeidsform for ungdommer som faller fra på videregående skole.

Undersøkelsen er gjennomført som en casestudie, hvor det var en kommune som deltok. Det var seks informanter som ble intervjuet, etter det ble det gjennomført en tematisk analyse. For at man skal kunne belyse problemstillingen ble det valgt to forskningsspørsmål for å kunne konkretisere problemstillingen: *Hva er et godt tverrfagligsamarbeid rettet mot ungdom som faller ut av videregående skole?* og: *Hva er utfordringene i samarbeidet mellom tjenestene?*

Funnene i denne oppgaven viser at det er flere viktige faktorer som fremmer tverrfaglig samarbeid. Funnene peker både på samarbeidet mellom tjenestene, spille hverandre gode og ulike samarbeidsformer som trekantsamtaler, Individuell plan og betydningen av å samhandle med brukerne. Det ble også identifisert flere utfordringer i det tverrfaglige samarbeidet mellom tjenestene som taushetsplikt, ressurser, kommunikasjon og større fagmiljø. Det ble også identifisert at noen av informantene hadde utfordringer knyttet opp mot tverrfaglig samarbeid på systemnivå.

Etter gjennomført analyse ble det valgt ut tre hovedfunn. Funnene mine viser at det kan virke som at informantene er mer kritiske til tjenestenivåene og lovverket når det gjelder utfordringene, mens når det gjelder suksessfaktorene – så handler det mer om enighet- tillit- motivasjon hos brukere. Hovedfunnene som blir drøftet opp mot teori er tillit, kommunikasjon og jurisdiksjon. Tillit og kommunikasjon blir drøftet opp mot determinanter for suksessfulle samarbeid skrevet av San Martin-Rodriguez et al., 2009. Jurisdiksjon blir drøftet opp mot Abbott (1988) sin jurisdiksjons modell.

Undersøkelsen konkluderer med at tverrfaglig samarbeid er utfordrende samarbeidsform, selv om den er effektiv. Ved at man anerkjenner det er mulig at man kan lage et godt tverrfaglig samarbeid.

Abstract

This study has tried to find answers to the following issue: *Which factors promotes and inhibits interdisciplinary collaboration with youths who drops out of high school?*

The background for choosing this theme is to understand how the support system understands and practise interdisciplinary collaboration as a type of interdisciplinary collaboration form.

The study is compiled as a *case-study*, where a municipality was attending. There were six informants who were interviewed. To be able to highlight the issue there were chosen two research-questions to concretize the issue: *What is a good interdisciplinary collaboration pointed towards youths dropping out of high school? And What are the challenges in the collaboration between different services.*

The findings in this study shows that there are several important factors that promotes interdisciplinary collaboration such as the collaboration between services, bring out the best of each other and different collaboration forms such as three-way-meetings, individual plan and the meaning of interacting with the client.

There were also identified several challenges in the collaboration between services such as confidentiality, resources, communication and larger academic community. There were also discovered that some of the informants had challenges regarding interdisciplinary collaboration on a systemlevel.

After completing the analysis there were chosen three main findings. My findings shows that it seems like the informants are more critical to the service-levels and legislation regarding the challenges, but with the success factors its more about agreement, trust and motivation amongst clients. The main findings that are discussed onwards my theory is trust, communication and jurisdiction. Trust and communication is discussed onwards with determinants written by San Martin-Rodriguez et al., 2009 Jurisdiction is discussed onwards Abbott (1988) jurisdiction model.

The study concluds that interdisciplinary collaboration is a challenging collaboration form, even though it is proven to be effective. By acknowledging this it may be possible to create a good interdisciplinary collaboration.

Kapittel 1 – Innledning

Innledning

«Kunnskap er nøkkelen til fremtiden, både for hvert enkelt menneske og for samfunnet som helhet. Utdanning gir muligheter for alle. Det gir barn og unge mulighet til å skape seg et godt og trygt liv, til å bli aktive deltakere i samfunnet, og til å skaffe seg gode, trygge jobber» (Meld.St. 21 2016-2017)

Det å stå uten utdanning med store kunnskapshull vil kunne gjøre det vanskelig videre i livet. 3 av 4 ungdommer fullfører videregående opplæring i løpet av 5 år. De som ikke fullfører forteller at grunnen til at de ikke klarte å fullføre ofte er sammensatte problemer. Helsedirektoratet skriver at frafall fra videregående skole utgjør en stor folkehelseutfordring. Dette begrunnes med at skole og arbeid er sentrale deler av ungdommers helse og livskvalitet (Barne, ungdoms og familiedirektoratet, 2018)

Jeg ønsket å se nærmere på det tverrfaglige samarbeidet rundt ungdommer som ikke fullfører videregående skole. Kunnskapssenter for utdanning har gjort en systematisk kunnskapsoversikt om frafall i videregående. De så på hvordan man skal kunne redusere frafallet i videregåendes skole, hvilke tiltak som har effekt og hva man skal gjøre for at flere skal gjennomføre videregående. Jeg har valgt å se på samarbeidet rundt ungdom som står i fare for eller har falt ut av videregående skole. Regjeringen sier det slik:

«I mange tilfeller vil det kreve kompetanse fra ulike yrkesgrupper for å få satt sammen et opplegg som er godt tilpasset eleven. At barn og unge i liten grad oppsøker hjelp på egen hånd dersom de strever, taler for å etablere gode systemer rundt elevene som sikrer rask og koordinert oppfølging» (Meld.St. 21 2016-2017)

Rådet for psykisk helse uttrykker sin bekymring for unge som faller ut av utdanningsløpet. De ønsker bedre samarbeid på tvers av sektorer. De mener at god skole med god inkluderingskompetanse må bygge på tre grunnleggende forhold, tverrfaglig samarbeid, god skoleledelse og systematisk arbeid med psykososiale læringsmiljø (Rådet for psykisk helse, 2017)

Jeg har derfor valgt å lage min problemstilling uti fra dette. Jeg har sett på oppfølgingen til denne brukergruppen, og hvordan det tverrfaglig samarbeidet fungerer mellom de forskjellige instansene.

Det har blitt gjort en del forskning på tverrfaglig samarbeid de siste årene og har fått en del oppmerksomhet de siste årene. Verdens helseorganisasjon (WHO) viser i en rapport fra 2010 at vi har et globalt helsesystem i krise. WHO viser til at det er en for få helsearbeidere utdannet og i jobb. Rapporten ser på hvor viktig det tverrfaglige samarbeidet er og som en strategi for å kunne gi et bedre helsetilbud (WHO, 2010) Bakgrunnen for at jeg har valgt å skrive om dette temaet er at jeg har en interesse for ungdommer. Jeg er utdannet sosionom og jobber på NAV, hvor jeg treffer denne brukergruppen med ungdommer som faller fra videregående skole i min arbeidshverdag. Jeg opplever at dette er en utfordrende brukergruppe å hjelpe, og har sett at det ofte er mange instanser inne i disse sakene. Og kanskje handler dette om manglende samarbeid mellom tjenestene? Derfor ønsker jeg å belyse samarbeidet mellom tjenestene.

Videre i dette kapittelet vil jeg legge frem kunnskapsstatus, og avslutte med å presentere problemstillingen og forskningsspørsmålene.

Kunnskapsstatus

Det finnes mange forskjellige definisjoner på tverrfaglig samarbeid. Det kan defineres enkelt med «*Når flere yrkesgrupper arbeider sammen på tvers av faggrensene for å nå et felles mål*» (Glavin & Erdal, 2013 s.25) Men for å kunne forstå forskjellen på tverrfaglig samarbeid og flerfaglig samarbeid trenger vi en mer utfyllende forståelse. I flerfaglig samarbeid jobber flere yrkesgrupper ved siden av hverandre og det er lite fokus på helheten i samarbeidet og man føler ikke på det samme ansvaret (Willumsen, 2012 s 21) Tverrfaglig samarbeid er ulike yrkesgrupper som arbeider sammen. De har et helhetssyn på situasjonen ved at de bidrar til informasjonsinnhenting, analyse av situasjonen og skaper felles mål. Ved at man samarbeider på denne måten oppnår man en bedre effekt av tverrfaglig samarbeid ved at tjenestene tilbyr hjelp sammen og men også hver for seg, dette gjør at man får en bedre kvalitet på oppfølgingen (Willumsen, 2012)

Tverrfaglig samarbeid

De siste 20 årene har det vært et økt fokus på det tverrfaglige samarbeide i helse og sosialsektoren, dette kommer tydelig frem i stortingsmeldinger og lovreguleringer. Ønsket er at tverrfaglig samarbeid skal kunne være en god arbeidsform for å kunne ivareta en helhetlig tilnærming med pasienten i fokus. Til tross for gode intensjoner har vi kommet relativt kort innen utviklingen av tverrfaglig samarbeid innen teori og praksis (Willumsen, 2012)

Det finnes to hovedgrunner til at tverrfaglig samarbeid oppleves som viktig. Det er en forutsetning for å kunne tilby helhetlige tjenester, den andre er at det er samfunnsøkonomisk lønnsomt.

Det har blitt publisert flere artikler og kunnskapsoppsummeringer om tverrfaglig samarbeid, både i Norge og internasjonalt som viser til at tverrfaglig samarbeid er komplekst. Dette kan begrunnes med at tverrfaglige samarbeidet kan påvirkes av forskjellige faktorer på flere forskjellige nivåer som systemnivå, organisasjonsnivå og relasjonelt nivå (San Martin-Rodriguez, Beaulieu, D`Amour & Ferrada -Videla, 2009) Dette kommer jeg tilbake til i kapittel 2 Teori.

Problemstilling

Det ble tidligere i oppgaven gjort rede for at temaet skal handle om tverrfaglig samarbeid om ungdommer som faller fra videregående. Når jeg skulle velge perspektiver for samarbeid var det flere ting som fikk betydning. Utgangspunktet er at jeg har en interesse for tverrfaglig samarbeid og hvordan hjelpeapparatet forstår og praktiserer tverrfaglig samarbeid.

Tverrfaglig samarbeid er et aktuelt tema som gjenspeiles i flere politiske dokumenter som for eksempel Samhandlingsreformen (Helsedirektoratet, 2018) Samhandlingsreformen medfører et økt ansvar for omsorg i hjemmet og de pårørendes rolle vil bli mer sentral.

Brukermedvirkning, samvalg og erfaringskunnskap skal ligge til grunn for kvalitetsutviklingsarbeidet i tjenestene. Dette må inngå i kvalitetssikring av behandlingen. Vi trenger mer forskning på behandling og andre tjenester i kommunene. Rådet for psykisk helse har per 2016 ikke direkte tilknytning til frivillige organisasjoner, men dette er et ønske for fremtiden. Andre tjenester i kommunen (Rådet for psykisk helse,2017)

Formålet med denne undersøkelsen er å undersøke hva som fremmer og hemmer det tverrfaglige samarbeidet mellom forskjellige samarbeidsinstanser. Det ble derfor utarbeidet denne problemstillingen:

Hvilke faktorer fremmer og hemmer tverrfaglig samarbeid i oppfølging av ungdom som faller fra videregående skole?

Dette er et stort felt med mange forskjellige samarbeidsformer og samarbeidspartnere. En kommune skal løse mange forskjellige oppgaver og tilby tjenester inne forskjellige tjenester. I følge kommuneloven (1992) er det pålagt kommunen å utarbeide en samordnet plan for den kommunale virksomheten.

Jeg har valgt å konkretisere problemstillingen ved å utforme to forskningsspørsmål:

- *«Hva er et godt tverrfagligsamarbeid rettet mot ungdom som faller ut av videregående skole?»*
- *«Hva er utfordringene i samarbeidet mellom tjenestene?»*

Avgrensning

I det offentlige forventes det at det skal være et samarbeid mellom mange forskjellige aktører, både i kommunen og utenfor. Jeg har tidligere i oppgaven forklart hvorfor jeg mener at tverrfaglig samarbeid er viktig ved ungdommer som faller fra videregående skole. Det er mange forskjellige perspektiver man kan se på når det gjelder tverrfaglig samarbeid, jeg har valgt å se på dette fra samarbeidsaktørenes perspektiv. Det vil si at jeg har ikke tatt med brukerens eller de pårørendes syn på det tverrfaglige samarbeidet.

Oppgavens oppbygning

Kapittel to – teori, inneholder den teoretiske forankringen for oppgaven, jeg presenterer de forskjellige teoretiske artikler og modeller jeg har brukt. Kapittel tre – metode, redegjør jeg for valget av forskningsdesign, presenterer informantene mine og metoden i undersøkelsen min. Videre forklares og begrunnes det metodiske valget knyttet opp mot innhenting av data og videre analysearbeidet.

Kapittel fire – samarbeid mellom tjenestene, blir det presentert funn fra undersøkelsen om det som fremmer tverrfaglig samarbeid. Kapittel fem – utfordringer i samarbeide, presenteres funn fra undersøkelsen om det som hemmer det tverrfaglige samarbeid. Kapittel seks – samarbeid mellom tjenestene – på system nivå, presenteres funn på system nivå. Kapittel syv vil funnene bli drøftet videre opp mot tidligere presentert teori i kapittel to. Kapittel 8 er et avslutningskapittel hvor jeg diskuterer hovedfunnene fra studien med de utvalgte teoriene som har bidratt til å forme analysene av datagrunnlaget

Kapittel 2 - Teori

Innledning

Oppgavens tema er som nevnt å analysere hva som er utfordringene og hva som kan bidra til at klarer å lage et tverrfaglig samarbeid for ungdom som faller ut av videregående skole. Jeg vil i første del av kapittelet belyse forståelsen av tverrfaglig samarbeid og de sentrale begrepene som har vært sentrale i analysene av temaet. For at jeg senere i oppgaven skal kunne analysere hvordan det tverrfaglige samarbeidet fungerer mellom de forskjellige samarbeidsinstansene, tar jeg utgangspunkt i relevant forskning om tverrfaglig samarbeid og redegjør ulike begreper som handler om samarbeid. Det vil også presenteres ulike forutsetninger for å lykkes med tverrfaglig samarbeid hentet fra litteraturen og viser til aktuell teori. Den andre delen av kapittelet vil jeg ser på Abbott sin modell for jurisdiksjons konflikter.

Tverrfaglig samarbeid

Det er flere som vil hevde at samarbeid er helt avgjørende for at man skal kunne yte høy kvalitet på tjenestene som gis i helse og sosialsektoren. Det er derfor man ønsker å videreutvikle og forbedre samarbeidet i en organisasjon, og det vil være nødvendig å klargjøre hva samarbeid faktisk handler om (Ødegård, 2012) De som jobber i profesjonene vil ha forskjellige erfaringer som gjør at de vil danne seg sin egen forståelse av samarbeid. Ulike personer vil derfor ha ulike forutsetninger for å kunne inngå i et samarbeid. Strukturelle og organisatoriske betingelser vil også kunne påvirke det tverrfaglige samarbeidet (Ødegård, 2012)

Hva handler samarbeid om?

Knudsen (2004) viser til behovet for en styrkning av kapasitet og kompetanse sammen med en bedring av brukerservicen i offentlig sektor. Han fremhever nettverksbygging og tillit som en nøkkelfaktor for å få til et samspill mellom forskjellige samarbeidspartnere. Han viser da til fellesbegrepet interorganisatorisk koordinering som er et fellesbegrep på samhandling, samarbeid, nettverksbygging, kontakt og kommunikasjon mellom forskjellige organisasjoner (Knudsen, 2004)

For å kunne forstå forskjellen på begrepene samordning og samarbeid, har jeg valgt å bruke Hansen (2007 s.169) sin forklaring av begrepene. Begrepet samordning viser ifølge Hansen (2007) til en type tilpasning der aktuelle aktører frivillig, eller ved ekstern tvang, vil utføre sine oppgaver slik at andre aktører igjen kan utføre sine oppgaver på beste mulige måte. Dette forutsetter at det ikke er noen form for ytelse eller gjenytelse mellom aktørene. Samarbeid kan forklares i et utvekslingsperspektiv, der ytelse og motytelse utveksles mellom aktørene. Et eksempel på dette kan være utveksling av informasjon og tjenester. Samarbeid handler også om en form for oppgave fordeling mellom aktørene og kan se på en mer forpliktende samhandling og tilpasning ved utforming av tjenestetilbud.

Jacobsen (2004, s75-112) peker på at personer som mottar tjenester ønsker et helhetlig tjenestetilbud. De ulike deltjenestene er derfor avhengig av hverandre, for å kunne fungere som en helhet. Flere av ungdommene har behov for flere tjenester og vil derfor ha behov for flere tjenester til samme tid. Mange vil også ha perioder hvor tjenester og ytelser overlapper hverandre, avhengig av for eksempel livssituasjon, helsesituasjon, arbeidsevne og økonomiske situasjon.

Knudsen (2004) skriver at det må være en rekke betingelser må være på plass for at man skal kunne lykkes med samarbeid. En av disse betingelsene er om forholdet mellom samarbeidspartners domeneavgrensninger. Når domene sammenfaller vil dette kunne gjøre at det oppstår konkurranse ved at de har tilgang på like ressurser og tjenester. Når samarbeidspartnerne ikke har noen form for domeneoverlapping vil de kunne ha lite å tilby hverandre og vil kunne ha vanskelig for å kunne se hensiktsmessigheten ved samarbeidet, ved at de for eksempel ikke har samme brukergruppe. Knudsen (2004) viser til at samarbeidspartnerne som har overlappende domener har et bedre grunnlag for å kunne lykkes med et samarbeid, ved at de vil kunne utfylle hverandres kompetanse. Men det vil være en forutsetning at samarbeidet ses på som nyttig av aktørene.

Kompleksiteten i tverrfagligsamarbeid

Tverrfaglighet som begrep kan brukes på mange forskjellige måter. I følge Lauvås og Lauvås (2004, s.53) er tverrfaglig samarbeid samhandling mellom personer som jobber i ulike fagområder som har to forskjellige formål med samhandlingen. Det ene formålet handler om

at man bruker den samlede faglige kompetansen sammen, og på den måten oppnår kvalitet i arbeidet man gjør. Det andre formålet handler om kan utvikle et fellesgrunnlag basert på kunnskap gjennom tverrfaglig samarbeid og dermed kan man bidra til å utvikle tverrfaglig samarbeid kunnskap.

Willumsen (2009 s. 16 -30) bruker begrepet tverrprofesjonelt samarbeid, som ligner på det engelske begrepet interprofessional og viser til at man i Norge benytter tverrfaglig samarbeid som begrep. Hun skriver også at det sentrale i tverrfaglig samarbeid, er at man ved diskusjon og refleksjon rundt brukernes behov og rundt hvilke tjenester som kan dekke disse behovene, skaper ny kunnskap.

Forutsetninger for å lykkes med tverrfaglig samarbeid

San Martin-Rodriguez et al., (2009) har sett på teoretiske og empiriske studier av tverrfaglige sammensatte tema i helsevesenet, de viser til en del nøkkelfaktorer som må være på plass for at det tverrfaglig sammensatt team skal lykkes. Dette har de valgt å dele inn i tre determinanter, de vil jeg gjøre rede for nedenfor.

- Systemiske determinanter
- Organisatoriske determinanter
- Relasjonelle determinanter

Systemiske determinanter

Systemiske determinanter handler i hovedsak om faktorer som befinner seg på utenfor organisasjonen, det kan være sosiale, kulturelle, utdanningsmessige og profesjonelle systemer San Martin-Rodriguez et al., (2009) Man kan da si at systemiske determinanter dreier seg om samfunnsmessige forhold som gir føringer for hvordan man samarbeider (Hansen og Fugletveit, 2010) De sosiale faktorene kan handle om hvilken status en brukergruppe eller profesjon har i samfunnet, som igjen kan gi utslag når det gjelder maktbalansen mellom aktørene som samarbeider (San Martin-Rodriguez et al., 2009) Profesjonssystemet legger i

stor grad grunnlaget for hvordan profesjonsutøvere verner om bestemte arbeidsoppgaver eller arbeidsområder.

Slik jeg tolker dette vil det i denne sammenhengen handle om forhold som bestemmes på utenfor kommunen som gir muligheter og begrensninger for å lykkes med tverrfaglig samarbeid.

Organisatoriske determinanter

Det finnes organisatoriske rammer som påvirker det tverrfaglige samarbeidet. Det kan handle om forskjellige variabler knyttet opp mot organisasjonsstruktur, mål i organisasjonen, formaliseringer av samarbeidsrutiner, støtte fra ledelsen, og om det settes av tid og sted til det tverrfaglige samarbeidet (San Martin-Rodriguez et al., 2009) Et viktig element kan handle om hvilken organisasjonsfilosofi som ligger til grunn. Deretter viser de til viktigheten av at ledelsen motiverer og legger til rette for tverrfaglig samarbeid. På samme måter ressurser en viktig faktor, der tid og mennesker gir viktige rammer for å samarbeide.

Det er en grunnleggende forutsetning at en del elementer som handler om hvordan de samarbeidene aktører samhandler er til stede.

Relasjonelle determinanter

Det er flere viktige faktorer som må være på plass når vi snakker om de relasjonelle determinantene det er tillit, kommunikasjon, respekt og samarbeidsvilje. Hvis samarbeidspartnerne ikke ser hensikten eller ikke ønsker å samarbeide gir dette et dårlig utgangspunkt for å etablere et tverrfaglig samarbeid. Samarbeidsvilje blir ofte påvirket av tidligere erfaringer og personlig egnethet. Når vi skal samarbeide er det viktig at vi har tillit til at andre har samme gode intensjoner med samarbeid som vi har, og at man har respekt for hverandres kunnskap i samarbeidet. Gode kommunikasjonsevner er en viktig faktor for at man skal kunne ha faglige diskusjoner. Hvis man har de relasjonelle determinantene på plass øker det sannsynligheten for å få til et godt tverrfaglig samarbeid (San Martin-Rodriguez et al., 2009)

Jurisdiksjon

Innledning

Jurisdiksjon er forbindelsen mellom en profesjon og dens arbeid. Abbott (1988) definerer profesjoner som yrkesgrupper som har mulighet til å kunne trekke grenser rundt eget område, og det gir makt til å ha domenemakt. Abbott (1988) skriver at jurisdiksjon er den viktigste egenskapen ved en profesjon. Profesjonene i helsetjenestene har blitt beskrevet like ofte som problemskapere som problemløsere. Det gis et inntrykk av at yrkesutøverne er mer interessert i egne karrierer og posisjonere seg i forhold til andre profesjoner enn å fokusere på samarbeidet. Når en profesjon har myndighet over visse samfunnsoppgaver kalles det jurisdiksjon, som betyr ansvars- eller myndighetsområde. Når noen oppgaver er underlagt en profesjon sin jurisdiksjon vil det si at det tilhører deres domene. Det er når grensene mellom profesjoner endres at det kan oppstå jurisdiksjonelle konflikter, Abbott har identifisert seks forskjellige former for dette. (Abbott, 1988)

- Full jurisdiksjon
- Underordning
- Intellektuell jurisdiksjon
- Rådgivende jurisdiksjon
- Teigdeling
- Klientdifferensiering

Jurisdiksjonelle konflikter

Full jurisdiksjon

Det kan trekkes tydelige grenser mellom de ulike yrkenes arbeidsområder. Grensene blir ofte etablert ved lovgivning. Det forutsettes tydelige henvisningsbestemmelser, det vil si definering av de kanalene som bringer arbeid til profesjon. Ved full jurisdiksjon gis retningen på taushetsplikt, informasjonsplikt og instruksjonsrett. Det kan da sies at de har rett til å motta taushetsbelagt informasjon og gi instruksjon til andre yrker, har fullere jurisdiksjon enn de som selv må avgi informasjon og la seg instruere. (Abbott, 1988)

Underordning

Er en av de mer vanlige av de mer begrensede jurisdiksjonene. Ofte bruker de eksemplet forholdet mellom sykepleier og lege. Da underordning er typisk innenfor samme sektor, særlig i de yrkene hvor det er etablert yrker med den forutsetning at de skulle ha hjelpene funksjoner overfor et overordnet yrke. Andre eksempler kan være hjelpepleiere, legeassistenter og assistenter i skolene. Slike yrker har en plikt i seg til å ta instruksjoner fra andre. «De pålegges taushetsplikt og informasjonsplikt av sine «overordnede» yrker» (Erichsen, 1996, s. 47) Full jurisdiksjon og underordning vil derfor henge sammen ved at noen yrkers fulle jurisdiksjon forutsetter at forholdet til de i de hjelpende yrker bekrefter sist nevntes posisjon. Vi kan tenke oss at denne situasjonen kan bestå ved at de underordnede yrkene aksepterer og anerkjenner sin situasjon (Erichsen, 1996)

Intellektuell jurisdiksjon

Innebærer at selv om det er konkurranse på praksisfeltet er det kunnskapsmessig kontroll. Et eksempel på dette er henvisningsbestemmelsene mellom lege og fysioterapi, at legene er den som bestemmer hvem som blir henvist til fysioterapi (Erichsen, 1996)

Rådgivende jurisdiksjon

Er en svakere jurisdiksjon enn den intellektuelle. Og innebærer at en profesjon har rådgivende kontroll over visse aspekter av arbeidet. De som fatter beslutninger har plikt til å søke råd hos profesjonen som har rådgivende kontroll, men ingen plikt til å følge rådet. Rådgivende jurisdiksjon brukes ofte for å fremme gjennomslag av nye behandlingsmodeller men også for å forsvare eksisterende (Abbott, 1988).

Teigdeling/arbeidsdeling

Teigdeling betyr at arbeidsdelingen er funksjonelt forskjellig, men at profesjonene er strukturelt likeverdige. Kunnskaps- og arbeidsområdene kan betraktes som selvstendige i forhold til hverandre (Abbott, 1988) Innen psykisk helsevern for barn og unge gjenspeiles dette gjennom ideen om at hver profesjon skal ha hver sin funksjon, slik at deres forskjellige arbeidsområder totalt sett utgjør et hele men ses på som selvstendige i forhold til hverandre.

Både selvstendige og supplerende. I praksis viser det seg at reell teigdeling er vanskelig å få til da det er vanskelig å gjennomføre uten spenninger mellom yrkesgruppene (Erichsen, 1996)

Klientdifferensiering

Dette er en annen form for teigdeling, hvor arbeidet deles ikke etter innholdet men egenskaper ved klientellet. Et eksempel på dette vil kunne være betalingsevne, dette vises godt ved behandling av psykiske lidelser. Psykologer har sjeldent full refusjon gjennom folketrygden, men det har psykiatere. Det vil si at hvis du går til psykolog vil dette koste mange tusen i måneden, men hvis du går til psykiater vil du kun betale egenandel. Det vil derfor kunne bli en skjev deling i klientellet, da det vil skilles etter økonomi i hjemmet. (Erichsen, 1996)

Kapittel 3 - Metode

Innledning

I dette kapittelet vil jeg redegjøre for hvilke metodiske valg jeg har tatt i denne forskningsprosessen og hvordan jeg har gått frem for å samle inn data og hvordan jeg har analysert disse. Problemstillingen i oppgaven er:

Hvilke faktorer fremmer og hemmer tverrfaglig samarbeid i oppfølging av ungdom som faller fra videregående skole?

Mitt utgangspunkt for undersøkelsen var at jeg ønsket å finne ut av hva som fungerer og hva som hemmer samarbeidet mellom tjenestene som er involvert i frafall i videregående skole. For å gjøre dette har jeg valgt overnevnte problemstilling, I undersøkelsen har jeg valgt å bruke to forskningsspørsmål til å konkretisere problemstillingen: «Hva er et godt tverrfagligsamarbeid rettet mot ungdom som faller ut av videregående skole?» og «Hva er utfordringene i samarbeidet mellom tjenestene?»

Først i denne delen vil design og metode beskrives. Deretter gjøres det rede for utvelgelse av informanter og gjennomføring av intervjuer. Videre forklares og begrunnes bruk av metode for å innhente data og analysearbeidet. Avslutningsvis i dette kapittelet presenteres refleksjoner rundt forskningsetikk, validitet og reliabilitet.

Kvalitativ tilnærming

Det er to forskningsstrategier, kvalitativ og kvantitativ metode. Jacobsen (2005) skriver at kvalitativ og kvantitativ metode er likeverdige til å samle inn data på, men at de i ulik grad egner seg til å belyse forskjellige typer problemstillinger. Tjora (2017) mener at kvalitativ tilnærming kan gi mulighet for en dypere redegjørelse fra informantene. Han skriver at dette vil kunne gi forskeren muligheten til å identifisere temaer og spørsmål som man på forhånd ikke hadde sett for seg. Kvantitativ metode egner seg derfor best dersom man ønsker å beskrive hyppigheten eller omfanget av et fenomen. Ved å bruke kvalitativ tilnærming vil jeg få muligheten til å kunne komme tettere på informantene og dermed få mest mulig

informasjon og refleksjoner rundt temaene jeg ønsker å få belyst (Johannessen, tuft & Christoffersen, 2016) På bakgrunn av dette har jeg valgt å bruke kvalitativ tilnærming da dette vil være best egnet til å kunne besvare min problemstilling.

Når jeg begynte å jobbe med problemstillingen min og fikk mer innsikt i ulike metoder for datainnhenting, ble jeg også klar over hvor viktig det var for meg at det var en åpen tilnærming til datainnsamling og ikke ha noen begrensninger. Gjennom kvalitativ tilnærming ville jeg kunne få frem flere nyanser og detaljer i det fenomenet jeg ønsket å undersøke (Jacobsen, 2005) Jeg har da muligheten til å kunne spørre utdypende spørsmål underveis slik at jeg får belyst problemstillingen min.

Det som har vært avgjørende for mitt valg av forskningsdesign har vært at jeg skulle kunne belyse min problemstilling på beste mulig måte. Slik at jeg har fått den relevante informasjonen. Jeg har også måtte forholde meg til tidsrammene på denne oppgaven og hvilken kapasitet jeg har hatt til å kunne gjennomføre undersøkelsen.

Jeg ønsker å skape en samtale preget intervju, slik at informanten klarer å formidle sine svar godt. Det er en fleksibel metode som gjør at man kan få en detaljert undersøkelse. (Johannessen et al., 2016, s 145-146)

Casestudie

En casestudie kan forstås som en undersøkelse av et aktuelt fenomen i virkelig kontekst (Yin 2007, i Johannessen et al., 2016 s. 199) Jeg har valgt å studere tverrfaglig samarbeid som arbeidsform - fenomenet – i en virkelig kontekst ved å bruke informanter som bruker dette som arbeidsform. Derfor anser jeg det som hensiktsmessig å benytte casedesign.

Utvalg av case

Jeg skal analysere det tverrfaglige samarbeidet mellom tjenestene innad i en kommune Hvis jeg hadde gjennomført undersøkelsen i flere kommuner ville jeg fått muligheten til å sammenligne hvordan man jobber tverrfaglig, men jeg har valgt å ta utgangspunkt i en kommune. Dette ville krevd at undersøkelsen hadde blitt større men det var det ikke ressurser til.

Valg av innsamlingsmetode

Metodene som ofte benyttes innenfor kvalitativ tilnærming er individuelle og åpne intervjuer, gruppeintervjuer, observasjon og dokumentundersøkelse (Jacobsen, 2005) Det er forskjellige styrker og svakheter ved disse metodene, når det gjelder gyldighet og pålitelighet. For meg var det viktig å velge den metoden som best egner seg for å belyse min problemstilling, samtidig som jeg må ta hensyn til tiden jeg har til rådighet.

Individuelle åpne intervjuer

Mitt valg om å benytte kvalitative intervjuer bygger på den intensjonen om at jeg ønsker å innhente informantenes oppfatninger og erfaringer med tverrfaglig samarbeid. Denne metoden gjør at man kan få frem kompleksitet og nyanser i svarene fra informantene som jobber med tverrfaglig samarbeid. (Johannessen et al.,2016) Jeg vil da ha muligheten til å ha god kontroll over intervjuet, samtidig kan jeg stille utdypende spørsmål underveis for å få tak i informantenes meninger.

Jacobsen (2005) skriver at intervjuer som foregår ansikt-til-ansikt i øker påliteligheten og gyldigheten i forhold til andre metoder, jeg valgte derfor å gjøre det slik. For meg var det også viktig å kunne tolke deres kroppsspråk under intervjuet, slik at jeg kunne sørge for at informantene fikk muligheten til å reflektere rundt spørsmålene jeg stilte til dem. For at informantene skulle føle seg komfortable under intervjuet valgte jeg å intervjuere flere på deres egen arbeidsplass.

For å kunne følge samtalen med respondentene under intervjuet brukte jeg lydopptaker. Jeg hadde et ønske om at dette skulle gjøre konteksten litt mer naturlig slik at intervjuet skulle ha god flyt. Dette gjorde også at jeg ikke trengte å skrive under hele intervjuet. Lydopptaket gjør også det slik at jeg har muligheten til å bruke direkte sitat og stille oppfølgingsspørsmål som dukker opp underveis i intervjuet. Det er også utfordringer ved å bruke lydopptaker som er at informantene synes det er ubehagelig og tatt opp på bånd og derfor ikke ønsker å dele så mye informasjon som de ville gjort hvis de ikke ble tatt opp. Ingen av informantene hadde noen motforestillinger til lydopptak.

Utvalg av informanter

Når det gjelder utvalg av informanter i kvalitative studier, vil disse ikke være representative for populasjonen (Jacobsen, 2005) Årsaken til dette er at kvalitative studier er tidkrevende og dyptgående, som gjør at man ofte må begrense antall intervjuobjekter. Slik at man får en dybde i informasjonen man innhenter. Og som forsker velger man ofte bevisst et skjevt utvalg enheter. Man kan argumentere for en viss grad for en generalisering, ved å sannsynliggjøre at utvalget er representativt (Jacobsen, 2005)

I kvalitative studier er det ikke vanlig å trekke utvalget men man kan for eksempel ta et strategisk utvalg. I strategiske utvalg finner man ut hvilken målgruppe som er hensiktsmessig for undersøkelsen og foretar valg mellom flere i målgruppen. Målgruppen for min studie er personer som ansatte i relevante tjenester knyttet til ungdom som faller ut av videregående skole som jobber med ungdommer og andre samarbeids partnere. De to første jeg valgte å spørre om å delta i undersøkelsen var det var ungdomsveilederen og NAV konsulenten på videregående skole. Grunnen til at jeg valgte å spørre disse var at jeg de har ungdommer som sin brukergruppe. Deretter valgte jeg å spørre dem om hvilke samarbeidspartnere som var aktuelle. (Johannessen et al., 2016)

NAV – ungdomskonsulent	VGS – NAV konsulent	Oppfølgingstjenesten	Rustjenesten	Frivillig organisasjon	SLT - Koordinator
---------------------------	---------------------------	----------------------	--------------	---------------------------	----------------------

Fig. 1 Informantene representerer forskjellige profesjoner og yrkesgrupper

Siden jeg ønsket å få frem det tverrfaglige samarbeidet rundt ungdommer som faller ut av videregående skole la jeg vekt på at informantene jobbet i etater hvor man har arbeidsoppgaver som omhandler ungdommer. At de hadde direkte kontakt med ungdommene, og som er et naturlig sted å ta kontakt når man faller ut av videregående skole. Dette er basert på mine egne erfaringer i fra fagfeltet og tidligere forskning.

På bakgrunn av de to første intervjuene tok jeg kontakt med ytterligere 4 tjenester som var relevante aktører i samarbeidet om ungdom som ikke fullfører videregående skole. Jeg valgte derfor å intervju seks personer. Jeg har kontaktet disse personene gjennom mail, hvor det da

ble lagt ved informasjonsskrivet til masteroppgaven. Det er fem kvinner og en mann, 5 med sosialfaglig høyskole utdanning.

Intervjuguide

Når man begynner å lage intervjuguiden er det starten på å planlegge datainnsamlingen. Først tok jeg utgangspunkt i problemstillingen og hva jeg ønsker å finne ut i denne studien. Det er flere måter man kan strukturere intervjuene sine, jeg har valgt å bruke semistrukturert.

(Johannessen et al., 2016)

Jeg utarbeider derfor en semistrukturert intervjuguide med noen utvalgte spørsmål og tema som jeg stilte til alle kandidatene som utgangspunkt, mens spørsmål, temaer og rekkefølge kan variere (Johannessen et al, 2016 s.148) Semistrukturerte intervjuer åpner opp for å følge opp det informanten sier, ved at man kan lage oppfølgingsspørsmål underveis i intervjuet. Dette gjør at man får frem nyanser og erfaringer i intervjuet og dette anser jeg som viktig for min datainnsamling. Til forskjell fra standardiserte intervjuguiden eller spørreskjemaer. Jeg har også stilt mange av de samme spørsmålene til alle informantene slik at jeg har muligheten til å kunne se svarene opp mot hverandre, men jeg ønsker ikke en direkte sammenligning.

(Johannessen et al., 2016)

I arbeidet med å utforme intervjuguiden tok jeg utgangspunkt i relevant teori rundt tverrfaglig samarbeid. Jeg brukte god tid på å utforme gode og åpne spørsmål som kunne belyse problemstillingen min. Kvale & Brinkmann (2010) sier at en intervjuguide er som et manuskript som strukturer intervjuet, og anbefaler derfor korte og enkle spørsmål.

Jeg testet ut intervjuguiden min på en kollega for å kunne få en tilbakemelding. Testintervjuet ga meg erfaring rundt det å intervjuer noen og jeg valgte da å endre noen av spørsmålene mine da de var litt vage og jeg ville sikre meg at de ga utfyllende svar. Slik at alle informantene kommer inn på alle temaene jeg ønsket at vi skulle snakke om i intervjuet.

Erfaringer med intervjuguiden

Når jeg gjennomførte disse intervjuene pekte det i noen retninger som jeg ikke var klar over når jeg startet datasamling. Og jeg ble nysgjerrig på flere ting rundt det tverrfaglige

samarbeidet og jeg spurte da en del oppfølgingsspørsmål, kunne jeg ønske at jeg hadde laget enda flere spørsmål angående dette slik at jeg hadde hatt enda mer datamateriale og analysere. Intervjuguiden vil bli lagt ved som vedlegg.

Gjennomføring av intervjuene

Det første jeg gjorde var å melde prosjektet til NSD også ventet jeg på godkjenning. Jeg tok kontakt med to informanter først, det var de ungdomsveilederen og NAV konsulenten på videregående skole. Disse tok jeg kontakt med muntlig og de fikk den skriftlige informasjonen i hånden. De andre fire fikk forespørselen på mail. Når de sa at dette var noe de kunne være interesserte i fikk de skriftlig informasjon tilsendt på mail. Alle informantene jeg spurte om deltakelse sa ja.

Til alle intervjuene ble det avtalt tid og sted på mail, tre intervju har blitt gjennomført på mitt kontor og tre har jeg gjort på deres arbeidssted. Alle informantene leste og signerte samtykkeskjemaet før vi startet intervjuet. De fikk også informasjon om at de kan til enhver tid trekke seg og at informasjonen vil bli anonymisert. Intervjuene ble gjennomført i perioden 28.08.18 – 28.10.18. Intervjuene hadde en varighet på mellom 25 – 70 minutter. Samtlige informanter samtykket til at jeg brukte lydopptaker og opptakene hadde god kvalitet. Transkripsjonen var på 54 sider i tillegg til notater som jeg gjorde etter hvert intervju.

Mine erfaringer med bruk av intervjuguiden var at jeg fikk utfyllende svar på alle spørsmålene jeg hadde forberedt på forhånd. Rekkefølgen på spørsmålene justerte jeg for hvert intervju etter som hva den enkelte informant fortalte underveis. Jeg opplevde at denne typen strukturering på intervjuene ga god flyt i intervjuene og ga informantene rom for å fortelle det de ønsket, og jeg mener at jeg sitter igjen med data som er relevant for studien (Johannessen et al., 2016).

Jeg valgte å gjøre intervjuene på mitt eget kontor, dette gikk fint de første to intervjuene. Men vi opplevde å bli forstyrret i det tredje intervjuet som ble gjennomført på mitt kontor. Jeg valgte derfor å gjennomføre de resterende intervjuene på informantenes arbeidsplass. Dette gjorde så jeg hadde noen utfordringer med lyden på lydopptakene da noen av arbeidsplassene hadde dårlig akustikk.

Jacobsen (2005) anbefaler at man tar notater i tillegg til lydopptaket. Man har da muligheten til å notere inntrykk og observasjoner underveis. Jeg skrev ned stikkord etter hvert som intervju som hjalp meg i den videre analyseprosessen. Jeg ser i ettertid at jeg kunne hatt større fokus på kroppsspråket til informantene underveis i intervjusamtalene. Hvis jeg hadde gjort dette kunne jeg har brukt dette under analysearbeidet, men det ble glemt i prosessen.

Informantene var alle veldig interesserte i temaet tverrfaglige samarbeid rundt ungdommer som faller ut av videregående skole og de ga alle uttrykk at de var opptatt av arbeidet rundt ungdommer. Jeg erfarte at intervjuene hadde løs og ledig stemning som gjorde at informantene hadde mulighet til å kunne fortelle det de ønsket og ga gode refleksjoner rundt temaet.

Transkribering

Jeg gjorde transkriberingen løpende gjennom hele prosessen, og jeg opplevde at det var lettere å gjøre transkriberingen i kort tid etter intervjuet. Da opptakene hadde god kvalitet var det ikke vanskelig å høre hva som ble sagt men det var en tidkrevende prosess å spole frem og tilbake for å høre ordrett hva som ble sagt. Jeg valgte å transkribere selv slik at jeg er sikker på at det ble gjort riktig og at jeg kunne starte med å analysere informasjonen med engang. Jeg valgte å transkribere ordrett det som ble sagt, og utheve hvor det var latter eller andre uttrykk for følelser. Jeg valgte å gjøre det slik at jeg kunne bruke det i analyse arbeidet.

Analyse av data

I kvalitative undersøkelser består utfordringen å få noe fornuftig ut av en stor mengde innsamlet datamaterialet. Jeg vil i denne delen av kapittelet redegjøre for hvordan jeg har analysert datamaterialet, jeg starter med å presentere kodingen og kodingsarbeidet, deretter fortolkningen og analysen av materialet (Johannessen et al., 2016)

Jeg har valgt å bruke en tematisk analyse til koding av mine datamaterialer. Tematisk analyse er en fleksibel tilnærming og sies å være den mest grunnleggende (Johannessen et al., 2016) Som navnet tilsier så innebærer tematisk analyse at vi ser etter temaer i dataene. Et tema er en gruppering av data med viktige fellestrekk. Nærmere bestemt er hvert tema en kategori, hvor data med viktige fellestrekk er gruppert. Temaene skal altså til sammen utgjøre svaret på

forskningsspørsmålene mine. Tematisk analyse er en teoriuavhengig tilnærming, den gir deg først om fremst en oppskrift på hvordan du skal gå frem for å analysere dataene dine, uten å gi noen særlige føringer for hva du skal se etter i analysen. (Johannsen, Rafoss og Rasmussen, 2018 s.279 - 280)

Jeg startet med å lese gjennom datamaterialet mitt, opptil flere ganger. Målet med dette var å få en oversikt over datamaterialet og jeg skrev inn så stikkord i margin slik at jeg lettere skulle finne tilbake underveis i prosessen. Deretter begynner jeg å markere setninger eller avsnitt, for å fremheve det jeg synes er viktig i dataene. Koder handler om å fremheve og sette ord på viktige poenger i dataene våre (Johannsen et al., 2018 s.284) Dette gjøres manuelt av meg, jeg velger å gjøre dette på papir og ikke PC. Grunnen til det er at det føles mer oversiktlig for meg.

Neste steg er å kategorisere det kodede datamaterialet. Kategorisering innebærer å sortere data i mer overordnede kategorier, også kalt temaer (Johannsen et al., 2018 s.285) Jeg går gjennom alle mine koder grundig og benytter meg av tabeller i det videre arbeidet. Jeg opplever at dette gjør arbeidet lettere når man kan systematisere det. Jeg er bevisst på at jeg ikke deler opp teksten slik at helheten og meningsinnholdet blir borte (Johannessen et al., 2016) Når jeg har gjennomgang av mitt kodede materiale ser jeg at flere av de passer sammen i forskjellige kodegrupper. Dette er en lang prosess som tar mye tid, jeg opplevde også at jeg gikk tilbake til koding da Johannsen et al (2018) skriver at det er god kvalitetssikring å gjøre det flere ganger. Hensikten med dette er at man skal se på det overordnede bilde og se på den større sammenhengen slik at man kan se kodene inn i temaer.

Jeg kom frem til to hovedkategorier som er tematisert som to forskningsspørsmål og undertemaer som sa noe utdypende om samarbeid som fungerer og motsatt tema som var utfordrende. Se modellen under.

«Hva er et godt tverrfaglig samarbeid rettet mot ungdom som faller ut av videregående skole?»	<ul style="list-style-type: none"> - Spille hverandre gode - Møtes der ungdom er - Trekantsamtale - Individuell plan
«Hva er utfordringene i samarbeidet mellom tjenestene?»	<ul style="list-style-type: none"> - Taushetsplikt - Ressurser - Kommunikasjon - Større fagmiljø - Fylke og NAV - Frivillig sektor og kommunene

Fig 2 – Forsknings spørsmål og undertemaer

Etikk

Det finnes regler, prinsipper og retningslinjer innenfor forskningsetikk som knyttes til alle faser og stadier under en undersøkelse (Ryen, 2012) Disse retningslinjene beskriver hvilke hensyn forskeren må ta i en undersøkelse. Når man gjennomfører en undersøkelse stilles man ovenfor noen etiske dilemmaer i vurderingene mellom det å kunne få så god informasjon som mulig samtidig må ta hensyn til informantens krav til privatliv, integritet og personvern. (Jacobsen, 2005) Undersøkelsen ble godkjent av Norsk Samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD)

I denne studien mener jeg at rett til selvbestemmelse og samtykk er ivaretatt. Alle informantene fikk muntlig og skriftlig informasjon om at det var frivillig å delta, de fikk også informasjon om studiens formål og hensikt før de ga sitt samtykke. Alle informantene undertegnet samtykkeskjemaet. Skjema spesifiserte at informantene når som helst kunne trekke seg fra studien, uten å måtte oppgi noen grunn. Samtykkeskjemaet er i vedlegg XX

Konfidensialitet for å beskytte informantene og er i forhold til informantens privatliv. Jeg har i funn og analysedelen av studien har jeg ikke skrevet hvem informanter som tilhører de forskjellige tjenestene. Dette fordi at det vil kunne gjøre det mulig for at andre skal kunne

identifisere hvem informantene er. Jeg mener derfor at konfidensialitet er ivarettatt (Johannessen et al., 2016)

Min forståelse

«Ingen av oss møter verden forutsetningsløst, og vår bakgrunn – både personlig og faglig – vil være en del av prosessen med å etablere kunnskap. Noe kan formuleres språklig, men mye er intuitiv kunnskap som virker styrende på forskningsprosessen uten at vi er klar over det» (Johannessen et al., 2016, s.55)

Jeg er sosionom og jobber i NAV, og jobber selv med tverrfaglig samarbeid. Og dette er bakgrunnen til at jeg har valgt min problemstilling. Dette har gjort at jeg har sett at ungdommer som faller ut fra videregående skole er en sårbar gruppe. Jeg har etterstrebet å være nøytral i intervjuene og analysen av datamaterialet.

Undersøkelsen er gjennomført i den samme kommunen som jeg er ansatt i og innenfor et felt jeg kjenner. Dette har vært en fordel på grunn av at jeg vet hvordan kommunen har vært organisert og jeg kjenner til de ulike fagfeltene. Informantene kan også føle en slags tillit til meg på grunn av at jeg jobber innen samme feltet og kommunen. Jeg har ingen personlig relasjon til mine informanter men jeg tidligere samarbeidet med noen av dem, og de fleste visste hvem jeg var. Ingen av informantene har blitt valgt på bakgrunn av hvem de er som person men etter hvilken etat og tjeneste i kommunen de jobber i.

Validitet og reliabilitet

Undersøkelsens pålitelighet eller reliabilitet er ifølge Johannesen et al., (2016 s.229) knyttet til hvilke data som brukes, måten de er samlet inn på og hvordan de bearbeides. Det er noe paradoksalt ved å skulle måle kvaliteten på kvalitativ forskning med positivistiske kvalitetskriterier, som reliabilitet og validitet i utgangspunktet er. Johannesen et al., (2016, s 30) skriver at for å styrke påliteligheten til forskning er det to ting man kan gjøre. Man kan gi en inngående beskrivelse av konteksten. Jeg har gjort det i min undersøkelse ved at jeg har gitt en beskrivelse av kommunen, informantene og forskerens forståelse. Det andre man kan gjøre er at man bør gi en åpen og detaljert beskrivelse av forskningsprosessen. Dette har jeg

forsøkt å gjøre gjennom dette kapitlet, med vekt på valg av metode, informanter og jeg har beskrevet analyseprosessen.

Grønmo (2004, s.221) skriver at validiteten er høy hvis undersøkelsen og datainnsamlingen fører til data som er relevante for problemstillingen. Høy validitet forutsetter enheter og de ulike begrepene i undersøkelsen blir definert på en systematisk måte, og at det samsvarer mellom de teoretiske og operasjonelle definisjonene, og at valget av metoder for utvelging av enheter og datamaterialet er god tilpasset disse definisjonene (Grønmo, 2004, s.221)

Den eksterne validiteten handler om i hvilken grad funnene mine i undersøkelsen er overførbar til andre situasjoner (Grønmo, 2004 s.233) Undersøkelsen min har få informanter, og på bakgrunn av at undersøkelsen er gjennomført i en kommune vil den kanskje ikke ha gyldighet i en annen kommune.

Kapittel 4 Samarbeidet mellom tjenestene

Innledning

I dette kapitlet har jeg valgt å belyse hvordan informantene beskriver hva de mener fungerer i det tverrfaglige samarbeidet mellom tjenestene som er involvert i frafall i videregående skole. De peker både på samarbeidet mellom tjenestene, spille hverandre gode og ulike samarbeidsformer som trekantsamtaler, Individuell plan og betydningen av å samhandle med brukerne. Jeg skal i dette kapitlet beskrive de samarbeidsformene som informantene mener er viktige, for å kunne få til et godt samarbeid om denne brukergruppen.

Hvem er brukergruppen?

Informantene snakker om ungdommer som faller fra videregående skole som en egen brukergruppe. Denne brukergruppen definerer vi som ungdommer fra alder 16 år – 25år og som har sluttet på videregående skole. I kommunen vi har gjennomført undersøkelsen i er det ca 30 % frafall fra videregående skole, og undersøkelser viser at psykiske lidelser er hovedgrunnen til dette (Østfoldhelse, 2018) Dette gjenspeiles også i det mine informanter forteller om ungdommene som tar kontakt for å få hjelp. De opplever at mange ungdommer sliter med sammensatte problemer som gjør at man ofte kan trenge hjelp fra flere instanser. (Østfoldhelse, 2018) En informant forklarer det slik:

«Det er det man kan kalle et belastet miljø eller store utfordringer, men det er så lite likevel at vi som jobber med dette vi kjenner hverandre»

Hva er et godt tverrfagligsamarbeid rettet mot ungdom som faller ut av videregående skole?

Jeg vil her presentere mine funn knyttet til hva informantene mine mener er et godt tverrfaglig samarbeid. De har fortalt sine egne opplevelser og erfaringer med tverrfaglig samarbeid og om hva som er nøkkelfaktorer for å gjennomføre dette. De har også fortalt om hva de opplever som kommer godt ut av dette. Informantene vektla enighet, klare mål, tilgjengelighet og roller som viktig innhold i det de oppfattet som godt tverrfaglig samarbeid.

Hva er godt tverrfaglig samarbeid?

Informantene opplever at man styrker hjelpetilbudet til ungdommen når man klare å skape et tverrfaglig samarbeid. Det tverrfaglige samarbeidet gjør så man får klare mål og roller i samarbeidet slik at ungdommen opplever å føle trygghet. Slik at man klarer å bygge en relasjon til ungdommen slik at man klarer å komme i posisjon til å kunne støtte ungdommen gjennom prosessen. En av informantene sier:

«At vi er enige om hva vi gjør og hvilke fokus områder vi har, hvilke prioriteringer vi skal gjøre, og at vi klarer å samkjøre oss rett og slett. Det er jo styrken i tverrfaglig samarbeid og tverretatlig samarbeid, og at man også får en større forståelse for mandatet andre har»

En annen informant beskriver det slik:

«Jeg tenker at det er en styrke at vi klarer å innta mange ulike perspektiver og det er det som gjør at jeg liker å samarbeide med andre i disse tjenestene og etatene. De kan ting som ikke jeg kan og de gir meg jo mye mer innsikt i saker, og forståelse for rammene som andre jobber under»

De to informantene sier noe om at sammen gir de et styrket tjenestetilbud, når man klarer å samarbeide. Det er viktig at man klarer å se verdien av å samarbeide slik at det kommer til gode for ungdommene.

Spille hverandre gode

Informantene beskriver at ungdommene har ofte sammensatte problemer som sjeldent en instans kan løse på egenhånd, og man er avhengig av andre instanser for å kunne hjelpe ungdommen. Det er derfor viktig at instansene klarer å skape et tverrfaglig samarbeid slik at ungdommen blir fulgt opp på alle de forskjellige utfordringene de kan ha. En av informantene forteller at en av fordelene av et samarbeid:

«Så det er jo det som er positivt med å samarbeide med andre er jo å se hvordan man kan spille hverandre gode og ha ulike roller i samtalen og at man kan veksle på hva slags kompetanse man tilbyr»

En annen informant beskriver det slik:

«At ungdommen er i fokus, hvordan er det vi sammen kan hjelpe han eller hun ut i fra hvilket behov de har. At man kan spille hverandre gode innimellom. Vi har jo forskjellige roller. Og at vi bruker det, ja. Alle behøver ikke gjøre alt selv, men sammen kan det bli bra. Lette litt på arbeidsmengden, hvis man gjør det»

Jeg opplever at informantene har en forståelse for at de grunnleggende behovene må dekkes først, for eksempel er det vanskelig å motivere til å begynne på skolen igjen når man bekymrer seg over økonomi. Når man spiller hverandre gode kan man løfte samtidig men med forskjellige oppgaver. En informant sier:

«Vi er mange som jobber med denne brukergruppen, så har vi alle ulik kompetanse. Og vi har alle noe vi er bedre på. Også tror jeg at ungdommen trenger alle de delene»

Ungdommer er en brukergruppe som trenger stabilitet og det å ha tillitt til noen. Det betyr at når man har mange å forholde seg til kan dette oppfattes som vanskelig. Derfor er det viktig at det tverrfaglige samarbeidet oppfattes som en hjelp for ungdommen, og da gjerne at de har en kontaktperson å forholde seg til. Det illustreres i dette sitatet:

«Sånn at vi alle er enige i hvem som gjør hva og at det ikke blir noen usikkerhet. Så tenker jeg for ungdommen så er det en trygghet i seg selv»

Ungdommer blir omtalt som ferskvare i denne undersøkelsen av flere informanter, grunnlaget for dette er at ungdommer kan plutselig bestemme seg for å gjøre en endring. I denne sammenheng har informanten brukt begrepet ferskvare med den betydning at når en ungdom er klar for hjelp eller endringer i livet er det viktig å handle raskt. Det er viktig at man har handlingsrom for å kunne prioritere denne ungdommen, om det er ved å behandle søknader raskt eller kunne ha hyppige timeavtaler. En informant forklarer det slik:

«Det er ofte mange ledd man må gjennom før man kommer dit og det kan være litt vanskelig for en ungdom, som min kollega kaller det «ferskvare» Så når de først er klare må man prøve å få det til da. Ikke vente et halvt år for eksempel»

De omtaler derfor ungdommer som ferskvare, da man må handle raskt for at man skal kunne få til fremgang. Tar ting for lang tid vil det være en fare for at ungdommen ikke lenger ønsker hjelp eller at man ikke klarer å komme i posisjon igjen.

«Å møtes der ungdommen er»

Vi har et helsevesen der de aller fleste får svært god hjelp. Men likevel er det en del pasienter som opplever at de faller mellom flere stoler. Det gjelder i aller høyeste grad mennesker med rusmiddelproblemer og mennesker med psykiske lidelser (Helsedirektoratet, 2010) Informantene forteller at flere av ungdommene sier at flere av de offentlige instansene kan oppleves som skumle og vanskelige å ta kontakt med. Spesielt NAV og ruskonsulenter.

Dette kan være fordi at dette er instanser man har hørt om men ikke har noen erfaring med selv, informantene forteller at ungdommene ofte tar kontakt med ungdomsveilederne først. De jobber også for NAV, men de sitter ikke fysisk på NAV kontoret men har et eget kontor et annet sted i kommunen. De sitter på et sted som heter ungdomskontoret hvor de har egne åpningstider hvor ungdommer kan komme innom når de ønsker det. Flere av informantene forteller at de ser hensikten ved å møte ungdommene på andre steder enn på kontorene sine. De prøver derfor å gjøre dette når de har muligheten til det, men det lar seg ikke alltid gjøre. De forteller at de har jobbet oppsøkende ved at de har hatt møter på videregående eller andre steder i kommunen. To informanter sier slik:

«Klarer vi å være spontane og møte ungdom der de er. Med alt det innebærer»

En annen informant beskriver det slik:

«Skal man møte i tverrfaglig samarbeid så tenker jeg at i stor grad kan bli flinkere til å møtes der ungdommen er da»

Informantene forteller at mange av instansene prøver å møte ungdommene hvor de er, men at det ikke er mulig å gjennomføre for alle. Ruskonsulenten forteller at hun aktivt oppsøker sine brukere hjemme og kan gjøre dette over en lengre periode for noen brukere, men NAV har ikke mulighet til å drive oppsøkende arbeid. Saksbehandlere på NAV har ikke oppsøkende arbeid som en del av sine arbeidsoppgaver, det gjør at dette ofte ikke blir en prioritert oppgave. Det er heller ikke tilrettelagt for at man skal kunne gjøre dette, da med tanke på sikkerhet. Ungdomsveilederne på NAV har mulighet til å drive noe oppsøkende arbeid men i mer begrenset form enn ruskonsulenten. En informant forklarer det slik:

«Oppfølgingstjenesten kontakter meg for det var en åpning for samtale da eller et ønske om samtale. Men hvor jeg egentlig ikke hadde tid men prioriterte det for det er viktig.»

Flere av mine informanter forteller at de opplever at brukergruppen ungdom har dårlig tid. Alt skal skje veldig fort, og at ungdom brått bestemmer seg for å gjøre en endring. En informant sier:

«Tid, jeg opplever at ungdom generelt har dårlig tid. Altså slå til nå når det er mulig. Når vi klarer å slå til akkurat når det er mulighet, så opplever jeg å lykkes i større grad.»

Ved at man jobber med oppsøkende med ungdommer som er klare for en endring gjør at man mye raskere klarer å hjelpe ungdommen.

Individuell plan

Et tema som kun en av mine informanter nevnte i intervjuene er individuell plan. Alle som har behov for langvarige og koordinerte helse- og omsorgstjenester, har rett til å få utarbeidet en individuell plan. Planen skal bare utarbeides dersom personen selv ønsker det. Dette er et samarbeids verktøy som skal brukes i kommunen, men kun en av mine informanter vektla individuell plan som en del av samarbeidet mellom tjenestene. Informanten forteller:

«Vi hadde samarbeidsmøter hvor fastlege, NAV skole og alle de aktørene rundt eleven som var involvert. Der hadde vi også introdusert det med IP, som er et fint verktøy i mange tilfeller.»

Da informanten fortalte om en spesifikk case som hun tidligere hadde jobbet med, fortalte hun om en sak hvor de hadde brukt individuell plan. Informanten fortalte det at dette var en sak hvor det var mange forskjellige samarbeidspartnere som jobbet samtidig og derfor valgte de å lage en individuell plan.

Trekantsamtale

Flere av informantene nevner at de bruker trekantsamtaler som et virkemiddel når man skal starte et samarbeid med en annen instans. Hensikten med en slik samtale er at man skal kunne ha en samtale med bruker og en ny instans, og kunne legge en felles plan fremover. En informant forklarer det slik:

Det er ofte greit for ungdommen at vi har møter med flere tilstede, og det har vi praktisert med mange ungdommer. Da har vi satt oss ned i en trekantsamtale også forteller jeg hva jeg kan gjøre også forteller samarbeidspartneren hva de kan gjøre. Også samkjører vi.

Informantene forteller at dette oppleves som nyttig for samarbeidspartnere og for brukeren selv. At flere kan jobbe med samme bruker på samme tid, men med forskjellige mål. Dette kan være oppfølgingstjenesten som jobber med skoleretten og NAV som jobber med det økonomiske. En informant sier det slik:

«Det som ofte skjer er at de tverrfaglige møtene hjelper ungdom, ja det er liksom kort fortalt. Da har vi hjulpet ungdommene hele veien med kombinasjon av NAV, fylkeskommunen eller oppfølgingstjenesten»

Oppsummering

Samarbeid blir ofte assosiert med noe positivt, bidra til at noe blir bedre. Regjeringen har de senere årene lagt frem at helse- og velferdstjenester bruker samarbeid som en strategi for at man skal kunne få tjenester med god kvalitet. Men for å samarbeide er det viktig å legge til rette for dette (Willumsen & Ødegård, 2014 s,19).

Regjeringen ønsker at Norge skal være et bærekraftig velferdssamfunn gjennom høy sysselsetting og yrkesdeltakelse. De ønsker at den offentlige sektoren skal fremme nye måter å arbeide og samarbeide på, dette gjennom en effektiv, omstillingsdyktig og innovativ offentlig sektor. Slik at man skal kunne fortsette og tilby høy kvalitet på tiltak og tjenester. Regjeringen ønsker at Norge skal være et bærekraftig velferdssamfunn gjennom høy sysselsetting, yrkesdeltakelse (Meld.St. 4. 2019-2028)

Informantene forteller om forskjellige opplevelser med tverrfaglig samarbeid som har vært nyttig. Det er gjennomgående i disse funnene at de ønsker å samarbeide tverrfaglig, da det er til nytt for ungdommene.

Kapittel 5 - utfordringer i samarbeidet

Innledning

I dette kapitlet har jeg valgt å belyse hvordan informantene beskriver hva de mener ikke fungerer i samarbeidet mellom tjenestene som er involvert i frafall i videregående skole. De forteller om utfordringer i samarbeidet mellom tjenestene som taushetsplikt, ressurser, kommunikasjon og større fagmiljø. Jeg skal i dette kapitlet beskrive de utfordringer man møter på som informantene mener er viktig for å få til et godt samarbeid om denne brukergruppen.

Taushetsplikt til besvær

Det fremkommer i gjennomgang av taushetspliktbestemmelsene, som finnes i forskjellige lover, at det kan representere en hindring eller en begrensende faktor for godt tverrfaglig samarbeid. Det kan fremkomme slik at hensynet for personvernet for den enkelte bruker tillegges større vekt enn hensynet til behovet for bedre samhandling mellom de ulike tjenestene.

Dette kan fremkomme ved holdninger hos enkeltpersoner, ulike kulturer og arbeidsmetoder mellom tjenesteområdene, foruten ulikt kunnskapsnivå om regelverket, betyr mye for hvor strengt taushetsplikten praktiseres. Informasjonsutvekslingen synes også i for stor grad å være betinget av de involverte saksbehandlernes vilje og evne til å bruke den retten de faktisk har til å dele informasjon med samarbeidende tjenester (Andersland, 2010)

En av informantene beskriver utfordringene med taushetsplikt slik:

«Det vil si å kunne vurdere taushetsplikten. Hva er det jeg faktisk har taushetsplikt om, hva er det jeg har meldeplikt på. jeg er veldig opptatt av at taushetsplikten er ekstremt viktig men jeg er også opptatt av at den ikke skal være et hinder for et samarbeid»

Flere av informantene forteller at de opplever at taushetsplikten kan gjøre samarbeid vanskelig. Dette på grunn av at de forskjellige samarbeidspartnere tolker taushetsplikten forskjellig. Taushetsplikten virker noen ganger å syntes å være viktigere å håndheve for den enkelte profesjonsutøver enn for den personvernet skal ivareta. Dette kan gjøre at viktig informasjon

som burde blitt delt, ikke blir delt som gjør at det tverrfaglige samarbeidet ikke klarer å gi resultater (Andersland, 2010)

En informant forklarer det slik:

«Det er veldig mange som jobber med denne bruker gruppen, men jeg opplever fortsatt at vi sitter på hver vår tue. Og veldig mange vet om de samme personene, men så finner vi ikke helt ut av hvordan vi lettest kan sikre de overgangene. Og det kan i stor grad handle om taushetsplikt tror jeg, den noen ganger låser oss litt for samarbeid»

Informanten sier at man opplever at man sitter på hver sin tue, og det oppfattes i denne sammenhengen som at samarbeidspartnere ikke ønsker et tverrfaglig samarbeid. Informanten sier her at dette kan være på grunn av taushetsplikten, dette kan handle om at instansene må bli mer informert og opplyste om hvilke muligheter man har for informasjons utveksling som faktisk foreligger innenfor lovverket. Uten av man bryter noen form for taushetsplikt (Andersland, 2010)

En informant forklarer det slik:

«Jeg har erfaring med at man kan kjenne litt på det eierforholdet, at man blir sånn eiesyk og det er jo ikke heldig for tverrfaglig samarbeid»

En annen informant sier det slik:

«At man er tilgjengelig og at man ikke ser på hverandre som konkurrenter eller noe sånt»

Informasjonsutveksling på tvers av tjenesteområder kan fremstå som vanskelig fordi de ulike instansene først og fremst har fokus på sine egne oppgaver og interesser. Abbott (1988) definerer dette som en juridiksjonelle konflikter som kan oppstå når man blir mer interessert i å fremme egne posisjoner i forhold til andre profesjoner istedenfor å ha fokus på godt tverrfaglig samarbeid.

Ressurser

I offentlig sektor snakker man ofte om ressurser, og det kommer frem i datamateriale mitt også. Flere av informantene tar opp at man trenger flere ressurser, men man opplever ofte det motsatte ved at man får tildelt mindre ressurser. Det gjør at man må gjøre prioriteringer mellom brukere eller rangere hva man kan hjelpe til med. Prioritering kan også være å balansere tjenestetilbud mellom tilgjengelighet eller kvalitet. En amerikansk definisjon med ukjent opphav – *priority setting are decisions that have winners and losers*. (Sletnes, 2007)

Ruskonsulenten sier:

«oppfølgingstjenesten kontakter meg om det var en åpning for samtale da eller et ønske om samtale. Men hvor jeg egentlig ikke hadde tid men jeg prioriterte det for det er viktig, det er en gylden mulighet til dialog med denne karen. Så prioriteringer tenker jeg at er veldig viktig da, men man kan jo ikke bare drive og prioritere da, hoppe i det ene og det andre, men samtidig tror jeg det vil være mulig i kommunen her»

NAV - ungdomskonsulent informanten forteller at de tidligere hadde de et tett samarbeid med rus og psykisk helse tjenesten. Hvor de hadde laget en avtale om at ungdommer ikke trengte å fylle ut søknadskjema og stå på venteliste for å få en rus- eller psykisk helse konsulent. Og at de fikk automatisk høy prioritering på ventelisten. Men denne avtalen kan ikke opprettholdes lenger da de har fått en mindre stilling som gjør at denne prioriteringen ikke lenger er mulig å gjennomføre da de har mindre ressurser. Dette mente informanten at var et nyttig tiltak for å kunne hjelpe ungdommene raskt.

NAV – ungdomskonsulent sier:

«Så hvis ungdommen ønsker det så tar vi kontakt, da hopper vi over det byråkratiske. Men nå sliter de litt med ressurser og da føler jeg at det er lite grann vanskeligere»

Når man får tildelt mindre ressurser eller har for lite ressurser i forhold til arbeidsmengde. Kan man støte på sammensatte utfordringer når man må foreta prioriteringer. Når en bruker tar kontakt med helsetjenesten eller kommunen blir det tatt beslutninger som kan få store prioriteringskonsekvenser som når det henvises til spesialisthelsetjenesten, valg mellom ulike

behandlingsprogram eller fordeling av kommunale oppfølgingstiltak. Dette blir enda mer komplisert når vi vet at flere brukere mottar forskjellige tjenester samtidig fra forskjellige instanser. Vi vet også viktigheten av at tjenestene skal tilbys i rett rekkefølge og til rett tid for å utgjøre et kvalitativt godt tilbud. (Sletnes, 2007)

En informant sier det slik:

«Spesielt når det gjelder behandling og helse. Så er det mye venting. Så det er det å bruke mer ressurser for å få flere i behandling og få kortere ventetid på tjenestene syns jeg at man burde legge vekt på»

Flere av informantene gir uttrykk for at tverrfaglig samarbeid blir vanskelig når det er lange ventelister eller behandlingstider. Da man ikke får kommet i gang med samarbeidet men må vente på at ungdommen skal få en behandler/saksbehandler i en annen enhet/avdeling.

Kommunikasjon

Dette er et viktig punkt, man kan forstå ting forskjellige, som kan gjøre at man føler seg overkjørt eller at ingen andre bryr seg om samarbeidet. Når man ikke kjenner hverandre og man kommer fra forskjellige samarbeidskulturer kan dette bli et problem. (Hansen & Ramsdal, 2014 s.61) *«I ansvarsgrupper har vi sett en rekke eksempler på at kommunikasjonen foregår dårlig fordi deltakerne ikke kjenner hverandre godt nok»* (Hansen & Ramsdal, 2014 s.61)

Når man skal samarbeide tverrfaglig trenger man å komme i kontakt med de andre instansene som man skal samarbeide med. Flere av informantene forteller at kommunikasjon er et av de største hindringene når det kommer til tverrfaglig samarbeid.

En informant forklarer det slik:

«Den største utfordringen er kanskje det med kommunikasjon. Vansker med at man kan kanskje ikke får kontakt på telefon, eller at man ikke svarer på mail, at man ikke får satt opp avtaler»

Flere av informantene forteller at når den første kontakten er opprettet er det lettere å opprettholde kommunikasjonen men at det er den første kontakten som er vanskelig. Og dette oppleves som en utfordring da man ønsker å få fortgang i ting slik at samarbeidet blir opprettet når ungdommen er ønsket det.

En informant sa det slik:

«Det er noe med telefon og det hvor lett man er tilgjengelig, også er det ofte sånn med ungdom at når de første er klare så er de klare. Det å prøve å få fortgang da kan være vanskelig»

Kommunikasjon er ofte det som avgjør hvor effektivt et tverrfagligsamarbeid kan være. Det er viktig at man fordeler arbeidsoppgaver slik at man unngår dobbelt arbeid. Det er viktig at man klarer å kommunisere hva man selv mener og det å kunne forstå hva de andre samarbeidspartnerne mener. Man kan jo spørre seg om samarbeidet mellom tjenestene er mer komplisert enn å kommunisere med brukerne?

To informanter sier det slik:

«Det er det at det kan være vanskelig å komme i kontakt med i perioder og da kunne lage et felles møte. Hvis det er ny ansatte så har de ikke hørt om oss, at da kan det glippe litt på sånne ting»

«Det vanskeligste blir å finne felles møte punkter, for i en travel hverdag så er det nesten håpløst å kunne klare å få med alle de man tenker er relevant»

Ønske om større fagmiljø/team

Mine informanter jobber i forskjellige enheter i kommunen som da har forskjellige organisasjonsstrukturer. To av mine informanter jobber i enheter hvor de jobber mye alene i sitt fagfelt. Og de uttrykte et ønske om å tilhøre større fagmiljøer og hvordan da det tverrfaglige samarbeidet faktisk gjorde så de følte at de fikk en tilhørighet til de forskjellige enhetene i kommunen.

Den ene informanten sier:

«Jeg er alene om å gjøre denne jobben så jeg er avhengig av å hele tiden kunne drøfte og sparre med andre»

Informanten forteller at hun er avhengig av å sparre med andre, og med andre mener hun andre som jobber i kommunen. Personer som hun samarbeider med jevnlig, men som da jobber i en annen etat.

Begge informantene fortalte at det å jobbe tverrfaglig sammen med andre instanser gjør så de føler at de har flere kollegaer. De formidler at det å føle at man har noen man kan diskutere faglig med er en viktig del av arbeidshverdagen deres.

Den ene informanten forklarte det slik:

«Jeg liker at siden jeg er så mye alene i min hverdag, så liker jeg tankegangen i det å jobbe i team. Så jeg liker jo å tenke i mitt hode at vi er en del av et større team og har samme målsetting»

Informantene forteller også at de sitter i forskjellige nettverk. I disse nettverkene er det forskjellige representanter fra forskjellige arbeidsteder, som har samme jobb og andre yrker. De opplever disse nettverkene som nyttige.

Oppsummering

Tverrfaglig samarbeid ses på som viktig for alle informantene jeg intervjuer. Det fremkommer at taushetsplikt, ressurser, kommunikasjon og ønske om et større fagmiljø er tydelige nøkkelfaktorer som kom frem i min analyse av datamaterialet jeg innhentet. Funnene viser at alle informantene har hatt erfaringer med tverrfaglig samarbeid, og har derfor en del eksempler på hva som kan være utfordrende.

Funnene viser til at taushetsplikt kan være en faktor som gjør det utfordrende å samarbeide, da dette er en lovbestemmelse som tolkes av de forskjellige samarbeidspartnerne. Flere mente at det trengs flere ressurser for at man skal kunne møte behovet til ungdommene. To av

informantene fortalte at de mente at det tverrfaglige samarbeidet gjorde slik at de tilhørte et team selv om de har arbeidshverdager hvor de jobber alene, slik at de kunne drøfte saker. Kommunikasjon var et funn som alle informantene fortalte om, de alle ønsket at dette kunne vært bedre. Da kommunikasjon er det virkemiddelet som avgjør hvor effektivt tverrfaglig samarbeid kan være.

Kapittel 6 - samarbeid mellom tjenestene – på systemnivå

Innledning

Dette kapittelet har jeg valgt å belyse hvordan informantene forteller om samarbeidet mellom tjenestene som er involvert i frafall i videregående skole på systemnivå. Jeg skal se på utfordringene i samarbeidet mellom fylkeskommunen og NAV, og hva informantene mener at er viktig for det tverrfaglige samarbeidet. Jeg skal også se på utfordringene i samarbeidet mellom frivillig sektor og kommunen.

Fylkeskommunen og NAV

Når man ser på systemnivå er det slik at man ser på de overordnede strukturene, det handler ikke om de små detaljene men de store langsiktige målene. Og det er slik at forskjellige instanser har ofte forskjellige mål, som gjør at man kan slite med å ha et godt samarbeid. Fylkeskommunen og NAV er det godt eksempel på dette. Man kan sette det litt på spissen og si at NAV tenker langsiktig mens Fylkeskommunen tenker kortsiktig. Med det mener jeg at NAV er opptatt at man skal avklare og legge en plan for fremtiden, mens fylkeskommunen er opptatt av at man skal komme seg gjennom skoleløpet, uavhengig om dette er hensiktsmessig eller ikke. NAV kan vurdere at de ikke ser hensiktsmessigheten ved å fullføre skolen, men heller starte prosessen mot en uføre. Men fylkeskommunen synes det er viktig at alle fullfører. Man kan da si at NAV tenker planer for resten av livet mens fylkeskommunen kun ser verdien av å ha fullført et skoleløp, ikke vurdere om den faktisk skal brukes senere. En informant fortalte det slik:

«Det blir jo kanskje når interessene mellom fylkeskommunen og NAV ikke møtes da. Hovedintensjonen til NAV er jo å få folk i arbeid, for å nå det målet må kanskje folk gjennomføre VGS. Men i enkelte tilfeller så kan jo systemet være litt trangsynt i forhold til innsøknings frister og hvis man har valgt feil linje. ... Når man vet at eleven ikke har forutsetninger for å kunne klare VG1 men hadde nytte gjort seg mer av å ha vært i praksis eller i arbeid rett og slett. Men da kræsjer fylkeskommunen og NAV sine interesser, men NAV hjelper ikke til med praksisplass da det er fylke som har ansvaret»

Ved at fylkeskommunen og NAV har forskjellige interesser og mål vil det gjøre at noen ungdommer faller i mellom. Dette gjør at det kan bli vanskelig for ungdom å fullføre.

Frivillig sektor og kommune

Regjeringens frivillighetserklæring slår fast at samarbeidet mellom offentlig sektor og frivilligheten skal styrkes. Regjeringen vil bygge samfunnet nedenfra, og bidra til levende lokalsamfunn i hele landet. Den frivillige innsatsen er avgjørende for å skape gode lokalsamfunn. Tusenvis av engasjerte innbyggere deltar hver dag i foreningsliv og aktiviteter som skaper glede, samhold og felleskap. Man ser at dette samarbeidet er viktig for innbyggerne, slik at man kan gi bedre og helhetlige tilbud i de forskjellige kommunene. Man ser at når man samarbeider slik, kommer man opp med løsninger man ikke kunne klart å gjennomføre i kommunen. (Kommunal – og moderniseringsdepartementet, 2015)

Informanten som jobber i en frivillig organisasjon:

«NAV er en MÅ instans, kommunen er en Må instans, skolen er en MÅ instans men vi er en VIL instans. Jeg tror det trengs flere ikke må ting»

Informanten forteller at i hennes jobb i den frivillige sektoren ser de behovet for å samarbeide med kommunen. Hun forteller at hun samarbeider med flere samarbeidspartnere i forhold til ungdommer men at det gjerne skulle vært enda mer av det. Men at de frivillige organisasjonene også sliter med ressurser, slik at det er mange ting de skulle ønske de kunne ha gjort men har ikke kapasitet til å kunne gjøre på nåværende tidspunkt.

«Det er mange sårbare ungdommer, det er veldig trist. Og her i området er det kjempe mye av dem. Vi ser det jo med drop outs, rus, uføre og utover arbeidslivet»

En utfordring for den frivillige sektoren når man skal samarbeide med kommunen er at kommunen sin organisasjonsoppbygging kan være vanskelig å forstå. For at man skal kunne ha et godt samarbeid med en kommune må det være ledelsesforankring, slik at det kommer helt fra toppen. Men igjen så er det ikke ledelsen som skal gjennomføre dette (Flermoen & Heian, 2008)

«Det er de som er på vei utenfor som trengs å fanges opp. Så det er der man må tenke litt tror jeg. Det er jo vanskelig, det er jo som du sier alle har jo så forskjellige behov. Noen sitter og gamer og andre sitter og ruser seg, og noen har psykiske utfordringer og noen finner ikke plassen sin»

Fordelen med at den frivillige sektoren og kommunen samarbeider er at man kan fange opp flere ungdommer som faller fra videregående skole. Informanten sier at det kan være lettere å ta kontakt med en frivillig organisasjon nettopp på grunn av at det er frivillig, da er det ikke noe press ved å ta kontakt.

Oppsummering

Funnene viser til at samarbeidet mellom fylkeskommunen og NAV på systemnivå har en del utfordringer. Informantene fortalte at utfordringene dukker opp da det er to institusjoner med store forskjeller med tanke på mål og planer. Dette gjør at kan man slite med å samarbeide da man har forskjellig fokus. Mellom frivillig sektor og kommunen ser man at den frivillige sektoren er et godt supplement til de allerede kommunale tjenestene. Men at det kan være trøblete å samarbeide da kommunen kan være forvirrende å samarbeide med, da den ikke er organisert for å kunne samarbeide med den frivillige sektor.

Kapittel 7 - Drøfting av funn

Innledning

Mine funn om det tverrfaglige samarbeidet rundt ungdommer som faller fra videregående skole viser at det er forskjellige måter man kan jobbe med dette på og at dette varierer i de forskjellige etatene. Funnene mine viser at det kan virke som at informantene er mer kritiske til tjenestenivåene og lovverket når det gjelder utfordringene, mens når det gjelder suksessfaktorene – så handler det mer om enighet- tillit- motivasjon hos brukere. Når jeg ser på betydningen av det tverrfaglige samarbeidet med ungdom som faller ut fra videregående skole vil jeg drøfte betydningen av tillit og kommunikasjon. Videre vil jeg også drøfte de juridiske utfordringene som dukker opp under dette tverrfaglige samarbeidet. Jeg vil drøfte dette opp mot Abbott sin modell om juridiskisjon.

Tillit

Flere mine informanter forteller om hvorfor tverrfaglig samarbeid er viktig, men de forteller også at de er opptatte av at samarbeidet skal oppleves som nyttig. De forteller at de ser viktigheten og behovet for å samarbeide med samarbeidspartnere som har en annen kompetanse enn seg selv. Og at de ser at ungdommer ofte har sammensatte problemer som trenger flere fagperspektiver for å kunne finne helhetlige løsninger.

Jeg har valgt å trekke ut en nøkkelfaktor som jeg oppfattet som gjennomgående gjennom flere av mine funn. Denne nøkkelfaktoren er tillit. Jeg mener at det kommer frem i funnene for fremmere av tverrfaglig samarbeid som er trekantsamtale, individuell plan, spille hverandre gode og møtes der ungdommen er.

Mine funn viser at informantene har mange gode erfaringer med å jobbe med tverrfaglig samarbeid over tid, de forteller at de ofte opplever det som nyttig og de gir eksempler på hvor det tverrfaglige samarbeidet har vært nyttig. I følge (San Martin-Rodriguez et al., 2009) bygges tillitsforhold opp over tid mellom samarbeidspartnere. Det er mange faktorer som skal være på plass for at man faktisk opplever tillit i et samarbeid. San Martin-Rodriguez et al., (2009) skriver at tillit er en av nøkkelfaktorene til tverrfaglig samarbeid, men at dette krever

at man bruker tid, innsats, tålmodighet og har tidligere positive erfaringer. Men at det er viktig å være selvsikker på sin egen rolle og vise at man stoler på andre samarbeidspartnere.

Funnene viser at informantene forteller om mange gode opplevelser hvor de har jobbet med tverrfaglig samarbeid. Men at det er noen faktorer som må være på plass for at man skal kunne klare å skape et nyttig tverrfaglig samarbeid. Trekant samtaler blir nevnt av flere av informantene som et nyttig verktøy som kan brukes for å opprette et tverrfaglig samarbeid. Og da blir det viktig med tillit, hvis man ikke har tillit til sine samarbeidspartnere vil man heller velge andre verktøy som kanskje ikke inneholder tverrfaglig samarbeid. Det er derfor viktig at man har fokus på tillit i relasjonene mellom de forskjellige samarbeidspartnerne.

Hansen (2007 s.187) skriver om et paradoks der manglende tillit gjør det vanskelig å samarbeide, men der samarbeid faktisk kan motvirke denne mistilliten. Denne mistilliten gjør det vanskelig å samarbeide med andre samarbeidspartnere. Dette kan handler om forskjellige ting som gjør at man opplever dette, det kan være en dårlig opplevelse eller at man sliter med å opprette et samarbeid med noen som er vanskelig å komme i kontakt med. Ut i fra mine funn tror jeg at dette kan oppfattes slik på grunn av mangel på kunnskap. At det kan komme av at man ikke kjenner til hvordan andre samarbeidspartnere jobber, og oppfatter derfor deres arbeidsmetoder som en dårlig løsning, men hvis man faktisk hadde samarbeidet hadde man hatt kunnskap om hvorfor man velger å jobbe på denne måten. Når man mangler kunnskap om hverandres arbeidsmetoder og arbeidskultur kan dette gjøre at man stiller seg skeptisk til deres måte å gjøre ting på, vil dette kunne være et stort hinder for å opprette et tverrfaglig samarbeid.

Informantene forteller at de opplever at noen tverrfaglige samarbeid fungerer bedre enn andre, det er flere forskjellige grunner til dette. Jacobsen (2004) skriver at samarbeid kun skjer når samarbeidspartnere opplever at de er avhengige av hverandre og ser at de selv vil kunne tjene på å samarbeide mellom ulike tjenestetilbud. Jeg har et funn som heter spille hverandre gode, hvor informantene forteller om akkurat dette. De er i sammensatte situasjoner avhengige av andre samarbeidspartnere for å kunne hjelpe ungdommen. Funnene viser at de er avhengige av å samarbeide tverrfaglig slik at ungdommen får hjelpen de trenger.

Kommunikasjon

Kommunikasjon er ofte det som avgjør hvor effektivt et tverrfaglig samarbeid kan være. Det er viktig at man klarer å kommunisere hva man selv mener og det å kunne forstå hva andre samarbeidspartnere mener. Dette er et viktig punkt, man kan forstå ting forskjellige, som kan gjøre at man føler seg overkjørt eller at ingen andre bryr seg om samarbeidet. Når man ikke kjenner hverandre og man kommer fra forskjellige samarbeidskulturer kan dette bli et problem. (Hansen & Ramsdal, 2014 s.61)

Det fremkom i mitt datamateriale at kommunikasjon var et tydelig funn. Alle informantene fortalte om utfordringer når det gjelder kommunikasjon når det gjelder tverrfaglig samarbeid. Mine funn viser at når man snakker om tverrfaglig samarbeid må man snakke om kommunikasjon. I undersøkelsen kommer det frem flere eksempler på hvorfor informantene mener at kommunikasjon er avgjørende for det tverrfaglige samarbeidet. At det er avgjørende og få tak i samarbeidspartnerne for at man skal kunne ha et givende tverrfaglig samarbeid.

I følge (San Martin-Rodriguez et al., 2009) er kommunikasjon en nøkkelfaktor for at man skal kunne ha gode faglige diskusjoner. Faglige diskusjoner er en viktig del av et tverrfaglig samarbeid.

I mine funn viser informantene til at det er avgjørende hvordan man kommuniserer med hverandre. At det er viktig at man tar telefonen, svarer på mail og er tilgjengelig for kontakt. Funnene viser at kommunikasjon er avgjørende for at ungdommene kommer seg gjennom behandling eller komme seg tilbake på skolen. De er opptatt av at ungdommer trenger at vi snakke med dem og ikke over dem, de ønsker å bli hørt.

Jurisdiksjon

Når man ser på det tverrfaglige samarbeidet på systemnivå, møter man på mange utfordringer. Jeg har her valgt å se på de juridiske utfordringene som kom frem i mitt datamateriale.

Når man møter på utfordringer på systemnivå kan det være vanskelig å finne andre løsninger. Abbott ønsker å forklare hvordan forskjellige profesjonsgrupper vil bli påvirket av forhold på mikro- og makronivå. På mikronivå vil relasjonene kunne bli påvirket gjennom konkurranse,

arbeidsdeling og utforming av arbeidsplassen. Makronivå har vi helsepolitiske mål og fagforeningenes innflytelse på profesjonenes forhold til hverandre. Og når grensene mellom profesjonene forandres at det kan oppstå juridiske konflikter (Erichsen, 1996).

Abbott (1988) knytter profesjonsbegrepet til hva de ulike yrkesgruppene gjør, enn hva de er utdannet som. Han mener at det kan oppstå juridiske konflikter mellom ulike profesjoner hvis yrkesgrupper beveger seg inn på hverandres arbeidsmarked når en tidligere profesjon har rett til dette spesielle arbeidsmarked. Mine informanter jobber på forskjellige etater med forskjellige mandat, men allikevel har mange av de samme utdannelse.

En av mine informanter jobber på en videregående skole, hun er ansatt hos NAV men har arbeidsplass på videregående. Dette er et prøveprosjekt som NAV gjennomfører, som har vært siden 2015. Målet med dette er at NAV veilederen skal være tilgjengelig på videregående skolen og derfor kunne minske frafallet og kunne hjelpe ungdommen ut i arbeidslivet. Informanten forteller at dette er en vanskelig jobb da man blir sittende i en posisjon hvor man ikke har noen myndighet på videregående og ungdommer som går på videregående ikke har noen rettigheter på NAV – utenom særlige tilfeller. Dette setter informanten i en vanskelig posisjon angående hvordan man skal kunne jobbe og hva som er til det beste for ungdommen. Når vi ser på Abbott (1988) mener han at dette en type profesjonskonflikt. Da man er satt til å gjøre en type arbeid men har ikke myndigheten til å kunne utøve denne. Det gjør at ungdommene ikke kan få den oppfølgingen de trenger fra NAV før de faktisk har sluttet på videregående skole, og videregående ikke klarer å se hjelpe behovet fra NAV sitt perspektiv. Dette gjør det tverrfaglig samarbeid vanskelig.

Oppsummering

I dette kapitlet har jeg drøftet hvilken nøkkelfaktor tillit er i et tverrfaglig samarbeid. Jeg har drøftet hvilken betydning tillit har når man skal samarbeide med andre samarbeidspartnere. Jeg har funnet ut at det er en del faktorer som må være på plass for at man skal kunne ha et godt tverrfaglig samarbeid og tillit er en av dem, trekantsamtaler er også et viktig verktøy. Det er også slik at man kan oppleve mistillit, men at dette kan komme ved mangel på kompetanse om andre samarbeidspartnere.

Kommunikasjon som en viktig del av det tverrfaglig samarbeidet drøfter jeg også. Jeg ser på viktigheten for effektiviteten for det tverrfaglige samarbeidet. Alle informantene hadde gode og dårlige opplevelser rundt dette, men de var alle enige om at det er vesentlig at man klarer å få tak i hverandre på telefon, mail eller andre måter.

Jurisdiksjon drøfter jeg opp mot det systemiske nivået av tverrfaglig samarbeid. At det kan oppstå profesjons konflikter når man skal ha et tverrfaglig samarbeid, at man kan ha forskjellige mål og planer for den samme brukeren. Da man selv har forskjellige mandater og jobber forskjellig. Man kan få disse konfliktene når man må samarbeide men kan ha samme type oppgaver men forskjellige arbeidsgivere.

Kapittel 8 - Oppsummerende drøfting

I denne studien har jeg undersøkt hva som hemmer og fremmer tverrfaglig samarbeid når man jobber med ungdommer som faller fra videregående skole. I starten av denne oppgaven formidlet jeg et ønske om å se på hvordan det tverrfaglig samarbeidet fungerer mellom de forskjellige instansene i kommunen. Jeg mener at dette er et interessant tema, da jeg har sett at det ofte er mange instanser inne i de samme sakene. Jeg opplever at dette er en utfordrende brukergruppe å hjelpe, og kanskje handler dette om det manglende samarbeidet mellom tjenestene. Som igjen gjorde til at jeg valgte problemstillingen: *Hvilke faktorer fremmer og hemmer tverrfaglig samarbeid i oppfølging av ungdom som faller fra videregående skole?*

Jeg ønsket at studien skulle undersøke hva som fremmer og hemmer det tverrfaglige samarbeidet mellom forskjellige samarbeidsinstanser. WHO (2010) presenterer tverrfaglig samarbeid som strategi for å bedre kvaliteten på pasientbehandling, dette er et viktig tema både nasjonalt og internasjonalt. Jeg har på bakgrunn av dette valgt å benytte meg av to forskningsspørsmål for å kunne konkretisere problemstillingen på best mulig måte:

- *«Hva er et godt tverrfagligsamarbeid rettet mot ungdom som faller ut av videregående skole?»*
- *«Hva er utfordringene i samarbeidet mellom tjenestene?»*

Undersøkelsen er gjennomført som en casestudie i en kommune. Det ble intervjuet 6 personer som er ansatt i relevante tjenester knyttet til ungdom som faller ut av videregående skole og andre relevante samarbeidspartnere.

Når jeg gjennomførte analysen av mitt datamateriale kommer det tydelig frem at alle mine informanter er opptatt av tverrfaglig samarbeid, selv om det er en del utfordringer når dette gjennomføres i praksis. Mine funn viser til at informantene er mer kritiske til tjenestenivåene og lovverkene når det gjelder utfordringene, men når man så på suksessfaktorene – så handlet det om enighet, tillit og motivasjon hos brukere.

Informantene beskrev hva de mener fungerer i samarbeidet mellom tjenestene som er involvert i frafall i videregående skole. Jeg valgte meg ut fire forskjellige funn på dette, det var samarbeid mellom tjenestene, spille hverandre gode og ulike samarbeidsverktøy som

trekantsamtale og individuell plan. Når jeg gjennomførte min analyse kom det frem at «Spille hverandre gode» var noe som flere av mine informanter var opptatt av. De mener at man trenger flere fagpersoner inne i en sak, da man trenger flere fagperspektiver for å kunne hjelpe en ungdom i hele situasjonen. De forteller også at «Å møtes der ungdommen er» er en viktig mulighet for å kunne jobbe med ungdom, at man trenger å være kreativ i sin arbeidsmåte. At man kan være fleksibel og jobbe litt utenfor rammene.

Det ble også nevnt to samarbeidsverktøy, trekantsamtalen blir nevnt av noen av informantene som ofte blir brukt i starten av et tverrfaglig samarbeid. De beskriver det som en god måte å starte opp et tverrfaglig samarbeid, da man har en samtale sammen med ungdommen og den nye samarbeidspartneren. Kun en informant valgte å nevne individuell plan som et samarbeidsverktøy, det ble da også beskrevet som at dette ikke blir ofte brukt men at når det blir brukt oppleves det som nyttig.

Informantene beskrev også hva de mente at ikke fungerte i samarbeidet mellom tjenestene som jobber med ungdom som faller fra videregående skole. Når jeg gjennomførte min analyse fant jeg fire utfordringer som jeg valgte å klassifisere som funn. De utfordring som ble beskrevet i mitt datamateriale er taushetsplikt, ressurser, kommunikasjon og ønske om et større fagmiljø.

Informantene har forskjellige opplevelser og erfaringer med det tverrfaglig samarbeid, men de viser til mange av de samme utfordringene i de forskjellige etatene. Funnene mine viser til at taushetsplikt kan være en utfordring når det gjelder tverrfaglig samarbeid, informantene forteller at de opplever at siden dette vurderes av den enkelte saksbehandler er det mange forskjellige vurderinger av denne lovbestemmelsen. Som igjen gjør at noen velger å ikke dele informasjon som burde ha vært delt, men ble vurdert til at dette falt under taushetsplikten, selv om hvis du hadde spurt ungdommen hadde han/hun syntes at det hadde vært greit. To av informantene mine har en arbeidshverdag hvor de jobber mye alene, og derfor var opptatte av nytten av tverrfaglig samarbeid. De mente begge to at når de hadde tverrfaglig samarbeid opplevdes det da som å ha kollegaer som man kan drøfte saker med. De ønsket derfor ofte å tilhøre i slike tverrfaglige team.

Analysen viser det at ressurser i kommunen er et tema som mange var opptatte av, at de mener at de kunne ha fått gjort mer hvis de hadde flere ressurser. At tverrfaglig samarbeid er

viktig men tar også mye tid. De ønsket også muligheten til å kunne jobbe mer fleksibelt. Kommunikasjon var noe som alle informantene var opptatt av, de mente at dette var en utfordring de fleste tverrfaglige samarbeid sliter med. De mente at det viktigste var at man kom i kontakt med hverandre, at man får tak i hverandre på telefon eller mail. Kommunikasjon er viktig for at man skal kunne ha gode faglige diskusjoner.

Når jeg analyserte mitt datamateriale så jeg at noen av informantene nevnte noen utfordringer på systemnivå. Jeg valgte derfor å gjøre en analyse av utfordringene som dukker opp mellom fylkeskommunen og NAV, og frivillig sektor og kommunen. Utfordringene på systemnivå for fylkeskommunen og NAV viser at de har store forskjeller i mål og planer, som gjør at man kan ha det vanskelig for å kunne ha et nyttig tverrfaglig samarbeid. Det tverrfaglige samarbeidet vil kunne bli vanskelig når man ikke kan bli enige i de vurderingene som gjøres. Den frivillige sektoren og kommunen kan ha vanskelig for å samarbeide da kommunen ikke er lagt opp til å kunne samarbeide med den frivillige sektor. De frivillige er et supplement til de allerede kommunale tjenestene, og det at de er frivillige så man kan oppleve at ungdommer syntes at det er lettere å ta kontakt.

Når jeg skulle drøfte mine funn fra analysen valgte jeg meg ut tre hovedpunkter som jeg ønsket å drøfte. Jeg valgte å se på tillit, kommunikasjon og jurisdiksjon. Jeg drøftet at tillit er et gjennomgående tema i alle mine funn om fremmere som lager godt tverrfaglig samarbeid. Dette fremsto som en nøkkelfaktor, hvis man har tillit til sine samarbeidspartnere vil det kunne gjøre at man får et bedre tverrfaglig samarbeid. Og at dette er gjennomgående i alle disse funnene. Men når man opplever mistillit vil det være skadelig for det tverrfaglige samarbeidet, og man vil ha vanskelig for å lage dette samarbeidet. Dette kan man løse ved at man faktisk øver på det tverrfaglige samarbeidet.

Jeg drøftet kommunikasjon, da dette også er en viktig faktor for det tverrfaglige samarbeidet. Hvis man klarer å lage en god kommunikasjon vil dette gjøre at man får en bedre forutsetning for å ha et godt tverrfaglig samarbeid. Informantene hadde gode og dårlige opplevelser med kommunikasjon, men alle var enige i at det viktig å være tilgjengelig for hverandre slik at man kan få en god kommunikasjon. Dette gjøres ved at man er tilgjengelig på telefon, mail eller tilgjengelig på kontoret. Når man klarer å lage en god kommunikasjon vil man skape gode tverrfaglige diskusjoner som vil kunne komme ungdommen til gode.

Jurisdiksjon drøfter jeg opp mot det systemiske nivået av tverrfaglig samarbeid. Jeg har sett på Abbott (1988) sin jurisdiksjon modell om konflikter. Det jeg fant i mine funn er at det kan oppstå profesjonskonflikter når man skal ha et tverrfaglig samarbeid.

Det kan oppstå profesjons konflikter når man skal ha et tverrfaglig samarbeid, ved at man kan ha forskjellige mål og planer for den samme brukeren. Når man er satt til å gjøre forskjellige arbeidsoppgaver men har ikke myndighet til å kunne utøve dem. Dette gjør at man kan identifisere hva problemet er, men har ikke mulighet til å kunne gjøre noe med det. Dette gjør at man får en del utfordringer i det tverrfaglige samarbeidet.

Refleksjoner rundt studien

Når jeg skal vurdere undersøkelsen jeg har gjennomført så har jeg syntes at det har vært veldig interessant. Det har vært spennende å undersøke det tverrfaglige samarbeidet rundt ungdommer som faller fra videregående skole. Hvis jeg skulle ha gjort det igjen, hadde jeg nok hatt et ønske om å gjøre undersøkelsen enda større. Da gjerne ha sammenlignet med flere kommuner eller kunne hatt med ungdommens perspektiv på det tverrfaglige samarbeidet.

Svarer undersøkelsen på problemstillingen?

Jeg mener at tverrfaglig samarbeid er en god samarbeidsform for å gi ungdommer en helhetlig oppfølging. Problemstillingen min:

Hvilke faktorer fremmer og hemmer tverrfaglig samarbeid i oppfølging av ungdom som faller fra videregående skole?

Det kommer tydelig frem i mine analyser at tverrfaglig samarbeid som samarbeidsform for ungdommer som faller fra videregående skole er nyttig. Ut ifra mine funn kan jeg konkludere med at gode samarbeidserfaringer gir helhetlige løsninger i sammensatte saker, og det gir større handlingsrom for utfordrende saker. Tverrfaglig samarbeid gir informantene flere muligheter til å dele sin kompetanse med andre samarbeidspartnere, slik at man kan få mer forståelse og aksept for andre sine arbeidsoppgaver. Samtidig vil tverrfaglig samarbeid bidra til å utvikle flere samarbeidsformer, innenfor det organisatoriske og det juridiske.

Undersøkelsen min viser at alle ønsker å jobbe mer tverrfaglig men at man må være mer åpen

om hvilke utfordringer vi har for å kunne få til dette, slik at vi sammen kan finne gode løsninger. Dette kan kun løses ved at man snakker sammen.

Litteraturliste

- Abbott, A. (1988). *The system of professions: an essay on the division of expert labor*. Chicago: University of Chicago Press.
- Andersland, G.K. (2010). Bedre samordning av tjenester for barn og unge. *Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål 01-02 / 2010 (Volum 8)* Hentet fra: [https://ezproxy.hiof.no:2219/tidsskrift for familierett arverett og barnevernrettslige sp/2010/01-02/bedre samordning av tjenester for barn og unge](https://ezproxy.hiof.no:2219/tidsskrift%20for%20familierett%20arverett%20og%20barnevernrettslige%20sp/2010/01-02/bedre%20samordning%20av%20tjenester%20for%20barn%20og%20unge)
- Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. (2018). Gjennomføring og frafall i skolen. Hentet fra [https://www.bufdir.no/Statistikk og analyse/Oppvekst/Barnehage og skole/Gjennomforing og frafall i skolen/](https://www.bufdir.no/Statistikk%20og%20analyse/Oppvekst/Barnehage%20og%20skole/Gjennomforing%20og%20frafall%20i%20skolen/)
- Erichsen, V. (Red). (1996). *Profesjonsmakt. På sporet av en norsk helsepolitisk tradisjon*. Oslo: Tano Aschehoug.
- Solbjør, M., Ljunggren, B & Hestvik, H, K. (2014) *Nordisk Tidsskrift for Helseforskning nr. 1-2014, 10 årgang*.
- Glavin, K. & Erdal, B. (2013). *Tverrfaglig samarbeid i praksis*. Oslo: Kommuneforlaget
- Grønmo, S. (2004). *Samfunnsvitenskapelige metoder*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Hansen, G, V. og Fugletveit, R. (2010). ”...Vi driver og rydder hver uke vi...”: *Evaluering av Oppsøkende rusteam i Moss/Rygge*. Oppdragsrapport 2010:2. Høgskolen i Østfold.
- Hansen, G, V. (2007). *Samarbeid uten fellesskap: Om individuelle planer i kommunalt psykisk helsearbeid*. Doktoravhandling, Karlstad: Karlstad University Studies 2007:15
- Hansen, G, V. og Ramsdal, H. (2014) Kan man skape en samarbeidskultur? *Tidsskrift for Psykisk helsearbeid. Volum 11 nr 1*. Universitetsforlaget.

Helsedirektoratet (2010) Lav terskel – høy kvalitet. Hentet fra:

<https://helsedirektoratet.no/Lists/Publikasjoner/Attachments/139/Lav-terskel-hoy-kvalitet-en-profesjonell-tilnerming-til-mennesker-med-rusrelaterete-problemer-IS-1809.pdf>

Helsedirektoratet. (2018) Samhandlingsreformen. Hentet fra:

<https://helsedirektoratet.no/samhandlingsreformen>

Jacobsen, Dag Ingvar (2004). Hvorfor er samarbeid så vanskelig? I Repstad, P (Red.) *Dugnadsånd og forsvarsverker –tverrfaglig samarbeid i teori og praksis.* 2. utgave. Oslo: Universitetsforlaget

Jacobsen, Dag Ingvar (2005). *Hvordan gjennomføre undersøkelser?: Innføring i samfunnsvitenskapelig metode.* 2. utgave. Kristiansand S. Høgskoleforlaget AS

Johannessen, A., Tufte, P. A. & Christoffersen, L. (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode.* Oslo: Abstrakt forlag.

Johannessen, A., Tufte, P. A. & Christoffersen, L. (2010). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode.* Oslo: Abstrakt forlag.

Johannsen, L.E.F, Rafoss. T.W & Rasmussen, B.R. (2018) Tematisk analyse. I: *Hvordan bruke teori?* Nyttige verktøy i kvalitativ analyse. Oslo: Universitetsforlaget.

Knudsen, Harald (2004). Samarbeid på tvers av organisasjonsgrenser. I Repstad, P (Red.) *Dugnadsånd og forsvarsverker –tverrfaglig samarbeid i teori og praksis..* 2. utgave. Oslo: Universitetsforlaget

Kommunal – og moderniseringsdepartementet (2015) *Samarbeid mellom frivillige og kommuner.* Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/samarbeid-mellom-frivillige-og-kommuner/id2439324/>

Kommuneloven (1992). Lov om kommuner og fylkeskommuner (1992-09-25-107) Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-09-25-107>

Kunnskapsdepartementet. (2018) Langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2019–2028. (Meld.St. 4 2019-2028) Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-4-20182019/id2614131/>

Kunnskapsdepartementet. (2016) Lærelyst – tidlig innsats og kvalitet i skolen 2016-2017. (Meld.St. 21 2016-2017) Hentet fra https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-21-20162017/id2544344/sec5?q=yrkesgrupper#match_1

Kvale, S & Brinkmann, S. (2010). *Det kvalitative forskningsintervju*. 2. utgave. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS

Lauvås, K og Lauvås, P (2004). *Tverrfaglig samarbeid: perspektiv og strategi*. 2. utgave. Oslo: Universitetsforlaget

Ryen, A. (2012). *Det kvalitative intervjuet: Fra vitenskapsteori til feltarbeid*. Bergen: Fagbokforlaget.

Rådet for psykisk helse, (2017). Strategi 2016-2019. Hentet fra: <https://psykiskhelse.no/strategi-2017-2019>

San Martin-Rodriguez, L., Beaulieu, M.-D., D'Amour, D. & Ferrada-Videla, M. (2009). The determinants of successful collaboration: A review of theoretical and empirical studies. *Journal of interprofessional care* 19 (1), 132-147. DOI : 1080/13561820500082677

Sletnes, T. (2007) Prioritering gjennom nøkkelhullet. *Stat & Styring* 01 / 2007 (Volum 17) Hentet fra: https://ezproxy.hiof.no:2219/stat/2007/01/prioritering_gjennom_nokkelhullet

Tjora, A. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis*. Oslo. Gyldendal Akademiske

Willumsen, E (2009). Tverrprofesjonelt samarbeid i praksis og utdanning i helse og sosialsektoren. I Willumsen, E (Red.) *Tverrprofesjonelt samarbeid: i praksis og utdanning*. Oslo: Universitetsforlaget

Willumsen, E. (2012). *Tverrprofesjonelt samarbeid i praksis og utdanning*. Oslo: Universitetsforlaget.

Willumsen, E. & Ødegård, A. (2014) *Tverrprofesjonelt samarbeid: et samfunnsoppdrag*. Oslo: Universitetsforlaget.

Worlds Health Organization (WHO) (2010). *Framework for Action on Interprofessional Education and Collaborative Practice*. Geneva: Departement of Human Resources for Health.

Ødegård, A. (2012). Konstruksjoner av samarbeid. I Willumsen, E. (Red.) *Tverrprofesjonelt samarbeid i praksis og utdanning* (2012:52-63) Oslo: Universitetsforlaget.

Østfoldhelsa (2018) Helsetilstand og påvirkningsfaktorer. Hentet fra:

<http://ostfoldhelsa.no/resultater-fra-erfaringsfylket-foreligger/>

Vedlegg 1

Intervjuguide

Start

Hvor gammel er du?

Hvilken utdannelse har du? Hvor mange år har du jobbet med dette?

Beskriv en typisk førstekontakt med ungdommene?

Hva er dine arbeidsoppgaver, som handler om ungdommer?

Samarbeid

Hvilke tjenester samarbeider du med?

Når du jobber med ungdommene som faller ut av videregående skole beskriv hvordan du samarbeider med andre tjenester? Hvordan vektlegger dere det tverrfaglige samarbeidet i dette samarbeidet?

Hva synes du er det mest positive med samarbeid mellom forskjellige tjenester?

Hva synes du er den største utfordringen ved samarbeid mellom forskjellige tjenester?

Hvordan ville et ideelt samarbeid sett ut?

Hva kjennetegner et godt samarbeid?

Tverrfagligsamarbeid

Hvordan fungerer samarbeidet mellom NAV, OT og RP? Kan dette samarbeidet kjennetegnes som tverrfaglig? I så fall hvordan? Hva er utfordringene? Hva fungerer og hvorfor fungerer det?

Hvilke erfaringer har du med tverrfagligsamarbeid i denne settingen? Har du et eksempel hvor dette har fungert godt? Har du et eksempel hvor dette har fungert dårlig?

Hvordan samarbeider dere med ungdommene, er det brukervedvirkning?

Hvordan tror du ungdommene opplever samarbeidet?

Siste spørsmål

Er det noe du synes er relevant som du ikke har fått fortalt?

Hvis du må oppsummere det vi har pratet om i noen nøkkelord, hvilke vil du velge?

Forespørsel om deltakelse i forskningsprosjektet

” En studie om det tverrfaglige samarbeidet rundt ungdommer som faller ut av videregående skole”

Bakgrunn og formål

Formålet med denne studien er å se på hvilken oppfølging ungdommer som faller ut av videregående skole får og hvordan dette følges opp med tverrfaglig samarbeid. Mine interesser for å belyse dette temaet er på det tverrfaglige samarbeidet mellom rus og psykiatri, oppfølgingstjenesten og NAV. Jeg er master student ved høyskolen i Østfold og studerer tverrfaglig samarbeid i helse og sosialsektoren.

Problemstilling for studien er: **Hvilke faktorer fremmer og hemmer tverrfaglig samarbeid i oppfølging av ungdom som faller ut fra videregående skole?**

Utvalget: Jeg ønsker å intervju dere som jobber ved de forskjellige etatene som nevnt ovenfor. Jeg ønsker å høre om deres erfaringer og kunnskap rundt samarbeidet med ungdommer.

Hva innebærer deltakelse i studien?

I denne studien ønsker jeg å se på hvordan de forskjellige tjenestene ivaretar og samarbeider tverrfaglig rundt ungdommer som faller ut fra videregående skole. Jeg skal intervju mennesker fra de forskjellige tjenestene, det vil være intervju en-til en. Et intervju vil ta ca. 30 – 60 minutter.

De opplysningene jeg ønsker å innhente er erfaringer innenfor tema som er beskrevet ovenfor. Et eksempel på spørsmål vil kunne være: Hvordan samarbeider du med NAV? Hvordan kommer du i kontakt med ungdommene?

Jeg vil benytte meg av lydopptak under intervjuet dersom du samtykker til dette.

Hva skjer med informasjonen om deg?

Alle personopplysninger vil bli behandlet konfidensielt. Det er kun jeg og min veileder som vil ha tilgang til datamaterialet. Lydopptakene vil ligge på min personlige pc i en mappe som er beskyttet med brukernavn og passord.

Du vil ikke bli gjenkjent i det som publiseres.

Prosjektet skal etter planen avsluttes i juni 2020. Da vil jeg slette all informasjon jeg har fått i forbindelse med intervjuet du var med på.

Frivillig deltakelse

Det er frivillig å delta i studien, og du kan når som helst trekke ditt samtykke uten å oppgi noen grunn. Dersom du trekker deg, vil alle opplysninger om deg bli anonymisert.

Dersom du ønsker å delta eller har spørsmål til studien, ta kontakt med meg; Charlotte Bystrøm på enten: Charlottebystrom@hotmail.no eller tlf.47313465.

Min veileder for prosjektet er: Ragnhild Fugletveit. Mail: Ragnhild.fugletveit@hiof.no

Studien er meldt til Personvernombudet for forskning, NSD - Norsk senter for forskningsdata AS.

Samtykke til deltakelse i studien

Jeg har mottatt informasjon om studien, og er villig til å delta

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 3

Ragnhild Fugletveit
Remmen
1757 H AL DEN

Vår dato: 13.06.2018
Deres ref:

Vår ref: 60901 / 3 / L AR

Deres dato:

Forenklet vurdering fra NSD Personvernombudet for forskning

Vi viser til melding om behandling av personopplysninger, mottatt 25.05.2018.
Meldingen gjelder prosjektet:

60901	En studie om det tverrfaglige samarbeidet rundt ungdommer som faller ut fra videregående skole.
Behandlingsansvarlig	Høgskolen i Østfold, ved institusjonens øverste leder
Daglig ansvarlig	Ragnhild Fugletveit
Student	Charlotte Bystrøm

Vurdering

Etter gjennomgang av opplysningene i meldeskjemaet med vedlegg, vurderer vi at prosjektet er omfattet av personopplysningsloven § 31. Personopplysningene som blir samlet inn er ikke sensitive, prosjektet er samtykkebasert og har lav personvernulempe. Prosjektet har derfor fått en forenklet vurdering. Du kan gå i gang med prosjektet. Du har selvstendig ansvar for å følge vilkårene under og sette deg inn i veiledningen i dette brevet.

Vilkår for vår vurdering

Vår anbefaling forutsetter at du gjennomfører prosjektet i tråd med:

- opplysningene gitt i meldeskjemaet
- krav til informert samtykke
- at du ikke innhenter [sensitive opplysninger](#)
- veiledning i dette brevet
- Høgskolen i Østfold sine retningslinjer for datasikkerhet

Veiledning

Krav til informert samtykke

Utvalget skal få skriftlig og/eller muntlig informasjon om prosjektet og samtykke til deltakelse. Informasjon må minst omfatte:

- at Høgskolen i Østfold er behandlingsansvarlig institusjon for prosjektet

- daglig ansvarlig (eventuelt student og veileders) sine kontaktopplysninger
- prosjektets formål og hva opplysningene skal brukes til
- hvilke opplysninger som skal innhentes og hvordan opplysningene innhentes
- når prosjektet skal avsluttes og når personopplysningene skal anonymiseres/slettes

På nettsidene våre finner du mer informasjon og en veiledende mal for [informasjonsskriv](#).

Forskningsetiske retningslinjer

Sett deg inn i [forskningsetiske retningslinjer](#).

Meld fra hvis du gjør vesentlige endringer i prosjektet

Dersom prosjektet endrer seg, kan det være nødvendig å sende inn endringsmelding. På våre nettsider finner du svar på hvilke [endringer](#) du må melde, samt endringsskjema.

Opplysninger om prosjektet blir lagt ut på våre nettsider og i Meldingsarkivet

Vi har lagt ut opplysninger om prosjektet på nettsidene våre. Alle våre institusjoner har også tilgang til egne prosjekter i [Meldingsarkivet](#).

Vi tar kontakt om status for behandling av personopplysninger ved prosjektslutt Ved prosjektslutt 15.06.2020 vil vi ta kontakt for å avklare status for behandlingen av personopplysninger.

Gjelder dette ditt prosjekt?

Dersom du skal bruke databehandler

Dersom du skal bruke databehandler (ekstern transkriberingsassistent/spørreskjemaleverandør) må du inngå en databehandleravtale med vedkommende. For råd om hva databehandleravtalen bør inneholde, se [Datatilsynets veileder](#).

Hvis utvalget har taushetsplikt

Vi minner om at noen grupper (f.eks. opplærings- og helsepersonell/forvaltningsansatte) har [taushetsplikt](#). De kan derfor ikke gi deg identifiserende opplysninger om andre, med mindre de får samtykke fra den det gjelder.

Dersom du forsker på egen arbeidsplass

Vi minner om at når du [forsker på egen arbeidsplass](#) må du være bevisst din dobbeltrolle som både forsker og ansatt. Ved rekruttering er det spesielt viktig at forespørsel rettes på en slik måte at frivilligheten ved deltakelse ivaretas.

Se våre nettsider eller ta kontakt med oss dersom du har spørsmål. Vi ønsker lykke til med prosjektet!

Vennlig hilsen

Marianne Høgetveit Myhren

Lasse André Raa

Kontaktperson: Lasse André Raa tlf: 55 58 20 59 / Lasse.Raa@nsd.no